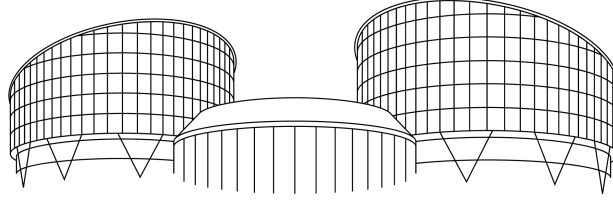

**İNSAN HÜQUQLARI ÜZRƏ
AVROPA MƏHKƏMƏSİNİN
BÜLLETENİ**

6/2014

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Təsisçi: «Bakı Hüquq Mərkəzi» MMC

Direktor: Tağı Bahadur oğlu Eynullayev,
Azərbaycan Respublikası
Ədliyyə Nazirliyinin
İdarə rəisinin müavini

Bülleten
Azərbaycan Respublikasının
Ədliyyə Nazirliyində
2433 nömrə ilə 26.11.2007-ci il
tarixdə aylıq bülleten kimi
qeydiyyatdan keçmişdir.

«İnsan Hüquqları üzrə Avropa
Məhkəməsinin Bülleteni»nin bu buraxılışı
«Information Notes № 175
on the Courts case-law June 2014» əsaslanır.

İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin
qərarlarının yeganə autentik mətnləri ingilis və
fransız dillərində olanlar
hesab edilir.

Materiallardan başqa nəşrlərdə
istifadəyə yalnız yazılı icazə ilə verilir.
Bülletenə istinad mütləqdir.

Baş Redaktor: Çingiz Əsgərov,
İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsi yanında
Azərbaycan Respublikasının səlahiyyətli
nümayəndəsi

Redaksiyanın ünvanı:
Bakı şəhəri, Füzuli küçəsi, 49,
«SKS» Plaza, 7-ci mərtəbə.
Tel: 492-28-83
Web: www.bhm.az
e-mail: office@bhm.az

Avropa Məhkəməsinin ünvanı:
F – 67075 Strasbuorg-Cedex
Tel: 33 (0) 3 88 41 20 18
Fax: 33 (0) 3 88 41 27 30

Abunə yazılmağı rəsmiləşdirmək
«AVİSTA» KM Yayım Şirkətinin
vasitəsi ilə mümkündür.

Ünvan: AZ 1065, Bakı ş., H.Cavid, 9
H/h 3803001265 0001, VÖEN: 1300202381
«Texnikabank», Bayıl filialı,
kod 509998 M/h 0137010031031,
VÖEN: 9900000681
S.W.I.F.T. TECIAZ22
Tel./Faks: 497-02-42, 494-83-53

MÜNDƏRİCAT:

Konvensiyanın 2-ci maddəsi

SƏMƏRƏLİ İSTİNTAQ

“Jelic Xorvatiyaya qarşı” iş üzrə 12.06.2014-cü il tarixli Qərar (I Bölmə).....10

Jelic v. Croatia (no. 57856/11)

İş adam öldürmənin bilavasitə müəlliflərinə deyil, əmr funksiyalarını həyata keçirmiş zabitə qarşı təqibin həyata keçirilməsinə aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

Konvensiyanın 3-cü maddəsi

EKSPULSIYA

“F.G. İsveçə qarşı” 16.01.2014-cü il tarixli Qərar (V Bölmə).....12

F.G. v. Sweden (no. 43611/11)

İş Avropaya gəldikdən sonra xristianlığı qəbul etməsi iddia olunan siyasi fəalın İrana təklif edilmiş ekspulsiyasına aiddir. İş baxılması üçün Böyük Palataya verilmişdir.

“M.E. İsveçə qarşı” iş üzrə 26.06.2014-cü il tarixli Qərar (V Bölmə).....13

M.E. v. Sweden (no. 71398/12)

İş ailə birləşməsi üçün müraciət etmək məqsədilə homoseksualdan Liviyaya qayıtmağın tələb olunmasına aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır.

Konvensiyanın 5-ci maddəsi

Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 1-ci bəndi

ARAŞDIRMANIN SÜRƏTLİLİYİ

“Şçerbina Rusiyaya qarşı” iş üzrə 26.06.2014-cü il tarixli Qərar (I Bölmə).....15
Shcherbina v. Russia (no. 41970/11)

İş məhkəmə orqanı olmayan qurum tərəfindən qərara gəlinmiş ekstradisiya icraatı zamanı həbs qərarının qanuniliyinin məhkəmə yoxlamasında on altı günlük gecikdirməyə aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

Konvensiyanın 8-ci maddəsi

“Lopez-Guio Slovakiyaya qarşı” iş üzrə 03.06.2014-cü il tarixli Qərar (III Bölmə).....17
Lopez-Guio v. Slovakia (no. 10280/12)

İş Haaqa Konvensiyası əsasında uşağının qaytarılmasına dair icraatda valideynin iştirak etməməsinə aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

“Menneson Fransaya qarşı” və “Labassee Fransaya qarşı”
işlər üzrə 26.06.2014-cü il tarixli Qərarlar (V Bölmə).....19
Menneson v. France (no. 65192/11)
Labassee v. France (no. 65941/11)

İş əvəzetmə emalı nəticəsində doğulmuş uşaqlar və bu əməliyyatdan keçmiş cütlüklər arasında Birləşmiş Ştatlarda qanuni müəyyən edilmiş valideyn-uşaq münasibətlərinin Fransada qanuni tanınmasından imtinaya aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

ŞƏXSİ HƏYATA HÖRMƏT

“Fernandez Martinez İspaniyaya qarşı” iş üzrə 12.06.2014-cü il tarixli Qərar (BP).....23
Fernandez Martinez v. Spain (no. 56030/07)

İş “evli kahin” kimi mövqeyini açıqladıqdan sonra Katolik dinin və əxlaqın müəlliminə müqavilənin təzələnməsindən imtinaya aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır.

“Petrova Latviyaya qarşı” iş üzrə 24.06.2014-cü il tarixli Qərar (IV Bölmə).....27
Petrova v. Latvia (no. 4605/05)

İş ən yaxın qohumların xəbəri və ya razılığı olmadan transplantasiya üçün ölmüş şəxsin orqanlarının çıxarılmasına aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

AİLƏ HƏYATINA HÖRMƏT

“İ.S. Almaniyaya qarşı” iş üzrə 05.06.2014-cü il tarixli Qərar (V Bölmə).....29

İ.S. v. Germany (no. 31021/08)

İş övladlığa verilmiş uşaqların bioloji analarına görüş hüququnun və məlumatların təqdim edilməsindən imtinaya aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır.

Konvensiyanın 9-cu maddəsi

DİN AZADLIĞI

“Çuvaşiya Respublikasının Bibliya Mərkəzi Rusiyaya qarşı” iş üzrə
12.06.2014-cü il tarixli Qərar (I Bölmə).....31

Biblical Centre of the Chuvash Republic v. Russia (no. 33203/08)

İş əhəmiyyətli və yetərli səbəblər olmadan dini icmanın buraxılmasına aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

DİNİ VƏ YA İNANCI İFADƏ ETMƏ

“Krupko və digərləri Rusiyaya qarşı” iş üzrə 26.06.2014-cü il tarixli Qərar (I Bölmə).....33

Krupko and others v. Russia (no. 26587/07)

İş “Yehova şahidləri”nin dini görüşünün silahlı çevik polis tərəfindən dağıdılmasına aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

Konvensiyanın 10-cu maddəsi

İFADƏ AZADLIĞI

“Perinçek İsveçrəyə qarşı” iş üzrə 17.12.2013-cü il tarixli Qərar (II Bölmə).....36
Perinçek v. Switzerland (no. 27410/08)

İş 1915-ci ildən erməni xalqına qarşı Osmanlı Sultanlığı tərəfindən törədilmiş amansızlığın “soyqırımı” kimi hüquqi qiymətləndirilməsindən imtina olunması üçün cinayət məhkumluğuna aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

“Pentikainen Finlandiyaya qarşı” iş üzrə 04.02.2014-cü il tarixli Qərar (IV Bölmə).....37
Pentikainen v. Finland (no. 11882/10)

İş nümayişlər zamanı polisin əmrlərinə tabe olmadığı üçün jurnalistin tutulması və məhkum edilməsinə aiddir. İş baxılması üçün Böyük Palataya verilmişdir.

MƏLUMAT ALMAQ AZADLIĞI

MƏLUMAT VERMƏK AZADLIĞI

“Roşiianu Rumıniyaya qarşı” iş üzrə 24.06.2014-cü il tarixli Qərar (III Bölmə).....37
Roşiianu v. Romania (no. 27329/06)

İş dövlət məlumatını jurnalistə açıqlamağı tələb edən yekun məhkəmə qərarlarına dövlət orqanları tərəfindən riayət edilməməsinə aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

“Sticnting Ostade Blade Niderlanda qarşı”
iş üzrə 27.05.2014-cü il tarixli Qərardad (III Bölmə).....40
Sticnting Ostade Blade v. Netherlands (no. 8406/06)

İş bomba hücumu üçün məsuliyyəti iddia edən məktuba görə jurnal ofisinin axtarışına aiddir. Şikayət qeyri-məqbul elan edilmişdir.

MƏLUMAT VERMƏK AZADLIĞI

“Couderc and Hachette Filipacchi Associates Fransaya qarşı” iş üzrə
12.06.2014-cü il tarixli Qərar (V Bölmə).....41
Couderc and Hachette Filipacchi Associates v. France (no. 40454/07)

İş monarxın gizli uşağının olmasını aşkar edən məqalə və fotoların nəşr edənlərinə qarşı məsuliyyətin müəyyən olunmasına aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

Konvensiyanın 11-ci maddəsi

DİNC TOPLAŞMAQ AZADLIĞI

“Primov və digərləri Rusiyaya qarşı” iş üzrə 12.06.2014-cü il tarixli Qərar (I Bölmə).....45

Primov and others v. Russia (no. 17391/06)

İş dinc nümayişə cavab olaraq kəndin tam blokadasına aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

Konvensiyanın 14-cü maddəsi

AYRI-SEÇKİLİK (Konvensiyanın 5-ci maddəsi)

“Xamtoxu və Aksençik Rusiyaya qarşı”

iş üzrə 13.05.2014-cü il tarixli Qərardad (I Bölmə).....49

Khamtokhu and Aksenchik v. Russia (no. 60367/08)

İş ömürlük azadlıqdan məhrum etmənin təyin edilməsini tənzimləyən müddələrdə iddia olunan ayrı-seçkiliyə aiddir. Şikayət qeyri-məqbul elan olunmuşdur.

Konvensiyanın 35-ci maddəsi

Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 1-ci bəndi

DAXİLİ VASİTƏLƏRİN TÜKƏNMƏSİ

SƏMƏRƏLİ DAXİLİ VASİTƏ

“Yıldız və Yanak Türkiyəyə qarşı” iş üzrə 27.05.2014-cü il tarixli Qərardad.....50

Yıldız and Yanak v. Turkey (no. 44013/07)

İş ekspropriasiya işlərində kompensasiya məbləğinin qiymətdən düşməsinə aid 16 mart 2014-cü il tarixli qərara əsasən kompensasiya palatasına şikayətlə bağlıdır. Vasitə səmərəli hesab edilib.

Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 3 “b” yarımbəndi

ƏHƏMİYYƏTLİ ƏLVERİŞSİZLİYİN OLMAMASI

“Silka Polşaya qarşı iş” üzrə 03.06.2014-cü il tarixli Qərardad (IV Bölmə).....51

Sylka v. Poland (no. 19219/07)

İş ifadə azadlığı işində əhəmiyyətli əlverişsizliyin olmaması meyarının tətbiqinə aiddir. Şikayət qeyri-məqbul elan edilmişdir.

1 saylı Protokolun 1-ci maddəsi
--

MÜLKİYYƏTDƏN MANEƏSİZ İSTİFADƏ

“Berger-Krall və digərləri Sloveniyaya qarşı”

iş üzrə 12.06.2014-cü il tarixli Qərar (V Bölmə).....53

Berger-Krall and others v. Slovenia (no. 14717/04)

İş bazar iqtisadiyyatına keçiddən sonra kirayəçilər üçün daha yüksək kirayə haqqı və kirayənin azaldılmış təhlükəsizliyinə aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır.

MÜLKİYYƏTDƏN İSTİFADƏYƏ NƏZARƏT

“Azienda Agricola Silverfunghi S.A.S. və digərləri İtaliyaya qarşı” iş üzrə

24.06.2014-cü il tarixli Qərar (II Bölmə).....56

Azienda Agricola Silverfunghi S.A.S. v. Italy (no. 48357/07)

İş dövlət xərclərinin azaldılmasına yönələn retroaktiv qanunvericilik vasitəsilə mülkiyyət hüququna qanunvericilik müdaxiləsinə aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

SƏSVERMƏ

“Dann və digərləri Birləşmiş Krallığa qarşı”

iş üzrə 13.05.2014-cü il tarixli Qərardad (IV Bölmə).....58

Dunn and others v. United Kingdom (no. 566/10)

İş səsvermə üzərində ümumi qadağa ilə təsirin məhbuslar tərəfindən sübut olunmamasına aiddir. Şikayət qeyri-məqbul elan edilmişdir.

Yaşamaq hüququ

1. Hər kəsin yaşamaq hüququ qanunla qorunur. Hər kəs qanunla ölüm cəzası nəzərdə tutulmuş cinayət törətməyə görə, məhkəmə tərəfindən çıxarılmış belə hökmün icrasından başqa, həyatından məhrum edilə bilməz.

2. Həyatdan məhrumetmə, aşağıdakı məqsədlər üçün güc tətbiqində mütləq zərurətin nəticəsi olduqda, bu maddənin pozulması hesab edilmir:

(a) istənilən şəxsin hüquqa zidd zorakılıqdan qorunması üçün;

(b) qanuni həbsi həyata keçirmək və ya qanuni əsaslarla həbsdə olan şəxsin qaçmasının qarşısını almaq üçün;

(c) qanuna müvafiq olaraq iğtişaşa və ya qiyamın yatırılması üçün.

SƏMƏRƏLİ İSTINTAQ

“Jelic Xorvatiyaya qarşı” iş üzrə 12.06.2014-cü il tarixli Qərar (I Bölmə)

Jelic v. Croatia (no. 57856/11)

İş adam öldürmənin bilavasitə müəlliflərinə deyil, əmr funksiyalarını həyata keçirmiş zabita qarşı təqibin həyata keçirilməsinə aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

İşin halları

1991-ci ilin noyabrında etnik mənşəyinə görə serbiyalı olan ərizəçinin əri evindən oğurlanmışdır. Daha sonra onun cəsədi aşkar edilmişdir. Yeddi il müddətində adam öldürməni istintaq etmək üçün hər hansı səmərəli tədbirlər görülməmişdir. 1999-cu ilin sentyabrında Sisak polisi ərizəçinin əri də daxil olmaqla 1991-95-ci illərdə Sisakda serblərin öldürülməsi ilə bağlı dindirmələr keçirməyə başlamışdır. Bir müddət sonra şahidlərdən biri ərizəçinin əri də daxil olmaqla serblərin öldürülməsində iştirakı iddia olunan bir neçə şəxsin adını qeyd etmişdir. 2013-cü ildə Sisak polisinin sabiq rəhbər şəxsi adam öldürmələr üçün mülki əhaliyə qarşı müharibə cinayətlərində təqsirli bilinmişdir.

Hüquqi məsələlər

Konvensiyanın 2-ci maddəsi (*prosesual cəhət*)

Ərizəçi şikayət edib ki, onun ərinin ölümü üzrə istintaq qeyri-adekvat olub, ona görə ki, rəhbər şəxs məhkum olunsada, adları şahidlər tərəfindən bildirilmiş bilavasitə cinayəti törətmiş şəxslərdən heç biri məsuliyyətə cəlb edilməmişdir. Məhkəmə qəbul edib ki, müharibə zamanı və müharibədən sonra keçid dövründə serbiyalı mülki şəxslərin öldürülməsi ilə bağlı istintaqda müəyyən gecikdirmələr müstəqilliyi yeni qazanmış və aparatını təşkil etmək və rəsmilərinin təcrübəsini artırmaq üçün vaxt tələb edən müharibədən yeni çıxmış Xorvatiyada ümumi vəziyyətə aid edilə bilər. Lakin belə bir çətinliklər özlüyündə Konvensiyanın 2-ci maddəsinə əsasən, prosesual öhdəliklərindən dövlət orqanlarını azad edə bilməz.

Ən son olaraq 2003-cü il üçün dövlət orqanları ərizəçinin ərini bilavasitə öldürmüş və bunu əmr etmiş şəxslərin müəyyən olunmasına əsas verən məlumatlara malik olmuşlar və bununla da əlavə istintaq tədbirləri görmək öhdəliyi ortaya çıxmışdır. Dövlət orqanlarına verilmiş məlumatın məhkum olunmalara gətirib çıxarıb-çıxarmaması qeyri-müəyyən olsa da, şəxsin öldürüldüyü halları müəyyənləşdirə biləcək bütün mümkün addımların atılması onlardan gözlənilirdi ki, Konvensiyanın 2-ci maddəsinə əsasən, prosesual öhdəliklərinə riayət edilsin. Hazırkı işdə istintaqın səmərəliliyini aradan qaldırmış çatışmazlıq yalnız əmr etmiş şəxslərin məhkum edilməsi ilə aradan qaldırıla bilməz. Müharibə cinayətləri kontekstində rəhbər şəxslərin cəzalandırılması onların tabeçiliyində olan şəxsləri öz məsuliyyətlərindən azad edə bilməz. Nəticədə, rəhbər şəxs məhkum edilsə belə, Konvensiyanın 2-ci maddəsinə əsasən, Xorvatiyanın prosesual öhdəliyi hələ də dövlət orqanlarından tələb edir ki, ən ehtimal edilən cinayəti bilavasitə törətmiş şəxslər təqib olunsun. Məhkəmə nəticəyə gəlib ki, cinayəti törətmiş şəxslərin adlarının şahidlər tərəfindən açıq bildirilməsi kontekstində istintaqdakı gecikdirmələr Konvensiyanın 2-ci maddəsinə zidd olaraq adekvat və səmərəli istintaqın keçirilməməsini təşkil edir.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur (yekdilliklə).

Kompensasiya

Konvensiyanın 41-ci maddəsi

Məhkəmə qərara alıb ki, mənəvi zərərə görə 20.000 avro məbləğində kompensasiya təyin olunsun.

Konvensiyanın 3-cü maddəsi

İşgəncələrin qadağan olunması

Heç kəs işgəncəyə, qeyri-insani və ya ləyaqəti alçaldan rəftara və ya cəzaya məruz qalmamalıdır.

EKSPULSIYA

“F.G. İsveçə qarşı” 16.01.2014-cü il tarixli Qərar (V Bölmə)

F.G. v. Sweden (no. 43611/11)

İş Avropaya gəldikdən sonra xristianlığı qəbul etməsi iddia olunan siyasi fəalın İrana təklif edilmiş ekspulsiyasına aiddir. İş baxılması üçün Böyük Palataya verilmişdir.

İran vətəndaşı olan ərizəçi İsveçdə sığınacaq üçün bu əsasla müraciət edib ki, o, İran rejiminin tanınmış opposentləri ilə işləmiş və veb nəşr fəaliyyəti ilə bağlı 2007-09-cu illərdə ən azı üç dəfə dövlət orqanları tərəfindən saxlanılmışdır. Siyasi materialı saxladığı biznes ofisində axtarışın keçirildiyini və sənədlərin itməsini aşkar etdikdən sonra qaçmağa məcbur edilmişdir. İsveçə gəldikdən sonra o, xristianlığı qəbul etmiş, bu işə, onun iddia etdiyinə görə, İrana qayıtdığı halda, kafirlik üçün onu ölüm cəzası təhlükəsinə qoymuş olar. Onun sığınacaq tələbi İsveç dövlət orqanları tərəfindən rədd edilmiş və barəsində ekspulsiya əmri verilmişdir.

16 yanvar 2014-cü il tarixli qərarında Məhkəmənin Palatası iki səsə qarşı beş səsə hesab edib ki, ərizəçiyə qarşı ekspulsiya qərarının tətbiqi Konvensiyanın 2 və ya 3-cü maddəsinin pozulmasına səbəb olmur. Müəyyən edilib ki, ərizəçinin siyasi fəaliyyətinin ikinci dərəcəli olmasından kənara çıxmasını göstərən hər hansı bir amil yoxdur. O, 2009-cu ilin noyabrından İnkilab Məhkəməsi qarşısına çıxmağa bildiriş almamış, İrandakı ailəsi onun siyasi fəaliyyətinə görə hədəflənməmiş və o, İsveçə gəldikdən sonra fəaliyyətini davam etdiyini iddia etməmişdir. Onun xristianlığı qəbul etməsinə gəldikdə, o, daxili dövlət orqanları qarşısında aşkar bildirib ki, sığınacağa əsas kimi dini mənsubiyyətinə istinad etmək istəməz, ona görə ki, bunu şəxsi məsələ hesab edir. O, Miqrasiya Məhkəməsi qarşısında şifahi iclas zamanı bu məsələni qaldırmaq imkanına malik olmuş, lakin bunu etməməyi seçmiş və

yalnız ekspulsiya qərarı qüvvəyə mindikdən sonra mövqeyini dəyişdirmişdir. Bundan başqa, o, yalnız İsveçə gəldikdən sonra dinini dəyişmiş və vicdanını məxfi saxlamışdır. Heç bir məqam onu göstərmir ki, İran dövlət orqanları bu barədə xəbərdardır. Nəticədə, İrana qayıtdığı halda, ərizəçi qadağan olunmuş real və konkret təhlükəni sübuta yetirə bilməmişdir.

02 iyun 2014-cü ildə iş ərizəçinin tələbi üzrə baxılması üçün Böyük Palataya verilmişdir.

“M.E. İsveçə qarşı” iş üzrə 26.06.2014-cü il tarixli Qərar (V Bölmə)

M.E. v. Sweden (no. 71398/12)

İş ailə birləşməsi üçün müraciət etmək məqsədilə homoseksualdan Liviyaya qayıtmağın tələb olunmasına aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır.

İşin halları

2010-cu ildən İsveçdə yaşayan Liviya vətəndaşı olan ərizəçi orada sığınacaq üçün əvvəlcədən bu əsasla müraciət etmişdir ki, silahların qanunsuz nəqlində iştirak etdiyi üçün təqibdən qorxur. Bir neçə aydan sonra o, sığınacaq üçün əlavə əsas çıxararaq qeyd edib ki, homoseksual və nikahda olan kişidir. Sığınacaq tələbi üçün ilkin əsasa gəldikdə, o, qəbul edib ki, Liviyada siyasi dəyişiklikləri nəzərə alaraq, onun artıq təhlükədə olmayacağı ehtimal edilir. Ziddiyyətli bəyanatlar verdiyi və onun faktları etibarlı olmadığı üçün Miqrasiya İdarəsi tələbini rədd etmişdir. O, ailə əlaqələri və nikahı əsası ilə İsveçdə yaşamaq icazəsini almağa dair müraciət etmək üçün Liviyaya qayıtmasına hər hansı maneə görməmişdir. Miqrasiya Məhkəməsi müraciətini rədd edərək hesab edib ki, ona beynəlxalq müdafiə tələb edilmir və onun faktları etibarlı deyil.

Hüquqi məsələlər

Konvensiyanın 3-cü maddəsi

Ərizəçi şikayət edib ki, silahların qanunsuz nəqlində iştirak etdiyi və cinsi mövqeyi və kişi ilə nikaha girməsi üçün Liviyaya qayıtdığı halda, o, təqibin real təhlükəsi ilə üzləşmiş olar. Birinci məqama gəldikdə, Məhkəmə hesab edib ki, onun etibarlılığı yoxdur və pis rəftarın ciddi şəxsi təhlükəsi sübut olunmur. Onun cinsi mövqeyinə gəldikdə, daxili dövlət orqanları ərizəçinin homoseksuallığını heç zaman mübahisələndirməsə də, onlar müəyyən

edib ki, daxili icraat müddətində bu faktları ortaya qoyduğu üçün onlar etibarlı deyildir. Məhkəməyə görə, ərizəçi iddialarının araşdırılmasının əsası kimi ardıcıl və etibarlı faktları təqdim edə bilməmişdir. Liviyada homoseksuallıq vəziyyəti barədə kiçik məlumatlar olsa da, 2011-ci ildə Qəddafi rejiminin sükutundan sonra homoseksual hərəkətlər üçün kiminsə faktiki olaraq təqib edilməsinin və ya məhkum olunmasının qeydə alınmasına rast gəlinmir. Bununla da, bu qənaətə gəlmək üçün yetərsiz elementlər vardır ki, Liviyanın dövlət orqanları homoseksualları fəal olaraq təqib edir. Bundan başqa, ərizəçi İsveçdən daimi olaraq deportasiya edilmir. Ailə birləşməsi üçün Liviyaya qayıtmaq ondan tələb olunsada, o, müraciəti onlayn etməklə gözləmə müddətini dörd aya endirə bilər. Gözləmə müddəti ərzində şəxsi həyatını gizli saxlamalı olsa da, bu, kimliyinin əhəmiyyətli hissəsini daimi olaraq və ya daha uzun müddətdə gizlətməyi və ya dayandıрмаğı tələb etmir. Liviyada İsveç səfirliyi olmadığı üçün müsahibə üçün Misir, Tunis və ya Əlcəzairə getməsi doğru olsa belə, bunu bir neçə gün ərzində etmək olar və ərizəçi bu ölkələrdə pis rəftar təhlükəsinə qoyulmur. Nəticədə, ailə birləşməsi üçün müraciət etmək məqsədilə Liviyaya qayıtdığı halda, cinsi mövqeyi səbəbindən ərizəçinin pis rəftara məruz qalacağına inanmaq üçün əhəmiyyətli əsaslar yoxdur.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır (bir səsə qarşı alrı səs).

Konvensiyanın 5-ci maddəsi

Azadlıq və toxunulmazlıq hüququ

1. Hər kəsin azadlıq və şəxsi toxunulmazlıq hüququ vardır. Heç kəs qanunla müəyyən olunmuş aşağıdakı hallardan və qaydadan başqa azadlıqdan məhrum edilə bilməz:

(a) səlahiyyətli məhkəmə tərəfindən məhkum olunduqdan sonra şəxsin qanuni həbsə alınması;

(b) məhkəmənin qanuni çıxardığı qərarı icra etməməyə görə və ya qanunla nəzərdə tutulmuş hər hansı öhdəliyin icra olunmasını təmin etmək məqsədi ilə şəxsin qanuni tutulması və ya həbsə alınması;

(c) hüquq pozuntusunun törədilməsində əsaslı şübhə ilə bağlı şəxsin səlahiyyətli məhkəmə orqanı qarşısında durmasından irəli gələn və ya onun tərəfindən törədilən hüquq pozuntusunun yaxud törətdikdən sonra gizlənməsinin qarşısını almaq üçün

kifayət qədər zəruri əsaslar olduğunun hesab edildiyi hallarda şəxsin qanuni tutulması və ya həbsə alınması;

(d) yetkinlik yaşına çatmamış şəxsin tərbiyə nəzarəti üçün qanuni qərar əsasında həbsə alınması və ya onun səlahiyyətli orqana verilməsi üçün qanuni həbsə alınması;

(e) yoluxucu xəstəliklərin yayılmasının qarşısını almaq üçün şəxslərin, habelə ruhi xəstələrin, alkoqolizmə və narkomaniyaya mübtəla olanların və ya səfillərin qanuni həbsə alınması;

(f) şəxsin ölkəyə qanunsuz gəlməsinin qarşısını almaq məqsədi ilə və ya barəsində deportasiya yaxud ekstradisiya tədbirləri tətbiq olunan şəxsin qanuni tutulması və ya həbsə alınması;

2. Tutulmuş hər bir kəsə ona aydın olan dildə onun tutulmasının səbəbləri və ona qarşı irəli sürülən istənilən ittiham barədə dərhal məlumat verilir.

3. Bu maddənin I bəndinin «c» yarım bəndinə müvafiq olaraq tutulmuş və ya həbsə alınmış hər kəs dərhal hakimin və ya qanunla məhkəmə hakimiyyətini həyata keçirmək səlahiyyəti verilmiş digər vəzifəli şəxsin yanına gətirilir və ağılabatan müddət ərzində məhkəmə araşdırması və ya məhkəməyə qədər azad edilmək hüququna malikdir. Azad edilmək məhkəməyə gəlmə təminatlarının təqdim edilməsi ilə şərtləndirilə bilər.

4. Tutulma və ya həbsə alınma nəticəsində azadlıqdan məhrum edilmiş hər kəs onun həbsə alınmasının qanuniliyinə məhkəmə tərəfindən təxirə salınmadan baxılması hüququna və əgər onun həbsi məhkəmə tərəfindən qanunsuz hesab edilirsə, azad edilmək hüququna malikdir.

5. Bu maddənin müddəalarının pozulması ilə tutulmağa və ya həbsə alınmağa məruz qalan hər kəsin iddia ilə təmin olunan kompensasiya hüququ var.

Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 1-ci bəndi

ARAŞDIRMANIN SÜRƏTLİLİYİ

“Şçerbina Rusiyaya qarşı” iş üzrə 26.06.2014-cü il tarixli Qərar (I Bölmə)

Shcherbina v. Russia (no. 41970/11)

İş məhkəmə orqanı olmayan qurum tərəfindən qərara gəlinmiş ekstradisiya icraatı zamanı həbs qərarının qanuniliyinin məhkəmə yoxlamasında on altı günlük gecikdirməyə aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

İşin halları

28 fevral 2011-ci ildə ərizəçi qazax dövlət orqanlarından ekstradisiya sorğusundan sonra prokuror tərəfindən qəbul edilmiş qərara uyğun olaraq Rusiyada həbs edilmişdir. 30 mart 2011-ci ildə ərizəçi birinci instansiya məhkəməsində azadlığa çıxmaq üçün müraciət etmiş və bu məhkəmə on altı gün sonra, 15 aprel 2011-ci ildə həbs qərarını ləğv etmişdir.

Hüquqi məsələlər

Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 4-cü bəndi

İş Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 1 “c” deyil, həmin maddənin 1 “f” yarımbəndi ilə tənzimlənən ekstradisiya məqsədləri üçün həbsə aiddir. Nəticədə, dövlət orqanları ərizəçini hakim qarşısına təcili çıxarmaq öhdəliyi daşımır. Lakin ərizəçi məhkəmə qarşısına “icraatı gətirmək” və Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 4-cü bəndinə əsasən, azadlığını fəal tələb etmək hüququna malikdir. Azadlıq üçün müraciət verildikdə həbsin qanuniliyinin məhkəmə yoxlaması təcili keçirilməlidir.

Buna baxmayaraq, Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 4-cü bəndinin “sürətlilik” tələbi Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 3-cü bəndinin “cəldlilik” tələbi ilə hökmən eyni deyil. Bu səbəbdən, ilkin həbs qərarı məhkəmə (yəni düzgün prosesin zəruri təminatlarını təqdim edən prosedurda müstəqil və qərəzsiz məhkəmə orqanı) tərəfindən təyin olunduğu halda, Məhkəmə Rusiyaya qarşı bir neçə işlərdə ikinci instansiya məhkəməsi qarşısında icraatlarda yoxlamanın daha uzun müddətlərinə tolerantlıqla yanaşmağa hazır idi. Belə işlərdə on altı günlük müddət Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 4-cü bəndinə əsasən məsələni qaldırmaya da bilər. Lakin bu işlərdəki mövqedən fərqli olaraq, ərizəçinin işində ilkin həbs qərarı hakim və ya digər məhkəmə rəsmisi deyil, prokuror tərəfindən qəbul edilmişdir.

Bundan başqa, həbs qərarı ilə nəticələnmiş qərar qəbuletmə prosesi düzgün prosesin təminatlarını təqdim etməyib: qərar qapalı şəkildə və ərizəçinin hər hansı iştirakı olmadan qəbul edilmişdir. Əlavə olaraq, yoxlayan məhkəmə tərəfindən müəyyən olunduğu kimi, prokuror səlahiyyətlərindən kənara çıxmış və ərizəçinin həbsini əmr etməyə səlahiyyətə malik deyildi.

Belə olan halda, Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 4-cü bəndində məhkəmə yoxlamasının “sürətlilik” tələbi Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 3-cü bəndinə “cəldlilik” tələbinə daha yaxın olur. Buna görə, 28 fevral 2011-ci il tarixli həbs qərarının məhkəmə yoxlamasında on altı günlük gecikdirmə həddən artıq idi.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur (yekdilliklə).

Məhkəmə həmçinin iş üzrə Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 5-ci bəndi ilə birgə həmin maddənin 1-ci bəndinin pozuntusunu müəyyən etmişdir.

Kompensasiya

Konvensiyanın 41-ci maddəsi

Məhkəmə qərara alıb ki, mənəvi zərərə görə 6.500 avro məbləğində kompensasiya təyin olunsun.

Konvensiyanın 8-ci maddəsi

Şəxsi həyata və ailə həyatına hörmət hüququ

1. Hər kəs öz şəxsi və ailə həyatına, evinə və yazışma sirlirinə hörmət hüququna malikdir.

2. Milli təhlükəsizlik və ictimai asayiş, ölkənin iqtisadi rifah maraqları naminə, iğtişaş və ya cinayətin qarşısını almaq üçün, sağlamlığı, yaxud mənəviyyatı qorumaq üçün və ya digər şəxslərin hüquq və azadlıqlarını müdafiə etmək üçün qanunla nəzərdə tutulmuş və demokratik cəmiyyətdə zəruri olan hallar istisna olmaqla, bu hüququn həyata keçirilməsinə dövlət hakimiyyəti orqanları tərəfindən müdaxiləyə yol verilmir.

“Lopez-Guio Slovakiyaya qarşı” iş üzrə 03.06.2014-cü il tarixli Qərar (III Bölmə)

Lopez-Guio v. Slovakia (no. 10280/12)

İş Haaqa Konvensiyası əsasında uşağının qaytarılmasına dair icraatda valideynin iştirak etməməsinə aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

İşin halları

İspaniya vətəndaşı olan ərizəçi slovak qadından İspaniyada uşağa sahib idi. Bir il sonra anası uşağı Slovakiyaya aparmışdır. Ərizəçi “Beynəlxalq uşaq oğurlanmasının mülki

aspektlərinə dair” 25 oktyabr 1980-cı il tarixli Haaqa Konvensiyasına və (EC) No. 2201/2003 sayılı Şura Təlimatına əsasən Bratislava 1 sayılı rayon məhkəməsinə müraciət edərək şikayət edib ki, anası uşağı nahaqdan aparıb. Uşağın məhkəmə tərəfindən təyin olunmuş nümayəndəsinin iştirak etmədiyi iki şifahi iclas keçirdikdən sonra, rayon məhkəməsi uşağın adi yaşayışının olduğu İspaniyaya qaytarılmasını əmr etmişdir. Bratislava Regional Məhkəməsi bu qərarı qüvvədə saxlamış və Ali Məhkəmə anasının şikayətini qeyri-məqbul elan etmişdir. Bundan sonra, uşağın anası onun atasının xəbəri olmadan Ali Məhkəməyə qarşı Konstitusiya Məhkəməsinə şikayət vermişdir. Konstitusiya Məhkəməsi müəyyən edib ki, uşağın hüquqları pozulub, ona görə ki, uşağın nümayəndəsinin iştirak etməməsi uşağın mövqeyini öyrənmədən məsələ üzrə qərarın çıxarılması üçün düzgün səbəb deyildi. Nəticədə, iş yenidən rayon məhkəməsinə qaytarılmışdır. Yeni baxışda rayon məhkəməsi uşağı və onun nümayəndəsini dinləmiş və uşağın ali maraqlarını rəhbər tutaraq hesab etmişdir ki, uşaq İspaniyaya qayıtmamalıdır. Şikayət qaydasında bu qərar Bratislava Regional Məhkəməsi tərəfindən qüvvədə saxlanılmışdır.

Hüquqi məsələlər

Konvensiyanın 8-ci maddəsi

Ərizəçi şikayət edib ki, Haaqa Konvensiyası icraatına Konstitusiya Məhkəməsinin qərarı ilə qanunsuz müdaxilə olunmuşdur. Məhkəmə xatırladı ki, Konvensiyanın 8-ci maddəsinə əsasən Dövlət valideynlərin öz uşaqları ilə birləşməsinə imkan verən tədbirlər də daxil olmaqla, ailə həyatı üçün hörməti təmin edən tədbirlər görmək pozitiv öhdəliyinə malikdirlər. Bu öhdəliklərə riayət etməkdə Dövlət ona təqdim edilmiş mülahizə sərbəstliyi daxilində – uşağın, iki valideynin və ictimai qaydanın - toqquşan maraqları ədalətli şəkildə tarazlaşdırmalıdır. Bundan başqa, qərar qəbuletmə prosesi ədalətli olmalıdır ki, Konvensiyanın 8-ci maddəsi ilə təmin edilmiş maraqlara lazımi hörməti təmin etsin.

Ərizəçi Konstitusiya Məhkəməsi qarşısında icraatda tərəf olmadığı və iştirak etmək əsasına malik olmadığı və həqiqətən bu barədə məlumat almağa rəsmi vasitələrə sahib olmadığı üçün Məhkəmə hesab edib ki, prosessual müdafiə tamamilə təmin edilməmişdir. Müdafiənin olmaması bu faktla çətinləşmişdir ki, qaytarılma əmrinə qarşı bütün adi və qeyri-adi vasitələr tükənmişdir. Nəticədə, Slovakiya Konvensiyanın 8-ci maddəsinə əsasən, ərizəçinin ailə həyatına hörmət hüququnu təmin edə bilməmişdir.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur (yekdilliklə).

Kompensasiya

Konvensiyanın 41-ci maddəsi

Məhkəmə qərara alıb ki, mənəvi zərərə görə 19.500 avro məbləğində kompensasiya təyin edilsin; maddi ziyanla bağlı tələb isə rədd olunsun.

“Menneson Fransaya qarşı” və “Labassee Fransaya qarşı” işlər üzrə 26.06.2014-cü il tarixli Qərarlar (V Bölmə)

Menneson v. France (no. 65192/11)

Labassee v. France (no. 65941/11)

İş əvəzetmə emalı nəticəsində doğulmuş uşaqlar və bu əməliyyatdan keçmiş cütlüklər arasında Birləşmiş Ştatlarda qanuni müəyyən edilmiş valideyn-uşaq münasibətlərinin Fransada qanuni tanınmasından imtinaya aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

İşin halları

Birinci işdə ərizəçilər Fransa vətəndaşları olan Menneson cütlüyü və 2000-ci ildə doğulmuş Amerika vətəndaşları olan Menneson əkizləridir. İkinci işdə ərizəçilər Fransa vətəndaşı olan Labassee cütlüyü və 2001-ci ildə doğulmuş Amerika vətəndaşları olan Labasse əkizləridir.

Sonsuzluq səbəbindən Menneson və Labassee xanımları, ərizəçi valideynlər başqa qadının bətninə bir halda xanım Mennesonun, digərində isə xanım Labassenin qamətindən çıxmış embrionların implantasiyası ilə Birləşmiş Ştatlarda başqaları üçün hamiləliyə (GPA) əl atmışlar. Menneson əkizləri və Julyet Labasse anadan olmuşdur (ərizəçilərin uşaqları). Birinci iş üzrə Kaliforniyada və ikinci iş üzrə Minnesotada elan edilmiş qərarlarda göstərilir ki, Menneson cütlüyü əkizlərin valideynləridir və Labasse cütlüyü Julyetin valideynləridir.

GPA hallarından şübhə edərək, Fransa dövlət orqanları Fransa mülki vəziyyət reyestrinə doğum aktlarının qeydə alınmasından imtina etmişlər. “Menneson” işində qeydə

alınma, eyni zamanda, prokurorluğun göstərişi ilə aparılmış, lakin sonradan prokurorluq valideynlərə qarşı ləğvetmə tələbi irəli sürmüşdür. “Labasse” işində valideynlər qeydə alınma imtinasını mübahisələndirmir. Onlar qohumluq əlaqəsini vəziyyətə sahiblik yolu ilə tanıtdırmaq istəyir. Onlar hamiləliklə tanınma barədə aktı əldə edib – bu akt hakim tərəfindən qəbul olunur və oğul və qıza sahib olma faktını, yəni qohumluq əlaqəsinin yaşanmasının həqiqiliyini müəyyən edir – lakin prokurorluq bu barədə mülki vəziyyətdə qeydin aparılmasından imtina etmişdir; bundan sonra, onlar məhkəməyə müraciət etmişlər.

Ərizəçilərin tələbləri 06 aprel 2011-ci ildə Kassasiya Məhkəməsi tərəfindən qəti olaraq rədd edilib bu əsasla ki, GPA razılaşmasına qüvvə verən belə qeydiyyat Fransa Mülki Məcəlləsinə əsasən etibarsızdır. O hesab edib ki, şəxsi və ailə həyatına hörmət hüququ pozulmayıb, ona görə ki, belə ləğvetmə Kaliforniya və ya Minnesota qanunvericiliyi ilə tanınmış analıq və atalıq qohumluğundan uşaqları məhrum etmir, nə də onlar üçün Fransada Mennesson və Labssee cütlükləri ilə yaşamağa maneə törədir.

Hüquqi məsələlər

Konvensiyanın 8-ci maddəsi

Konvensiyanın 8-ci maddəsinin “ailə həyatı” və “şəxsi həyat” cəhətləri ilə təmin edilmiş hüquqlara müdaxilə baş vermişdir. Tətbiq edilmiş tədbirlər daxili hüquqda əsasa malik olmuş və sözügedən qanun mübahisə üzrə tərəflər üçün əlçatan və gözlənilən idi.

GPA-dan xaricdə anadan olmuş uşaqlarla niyyət valideynləri arasında qohumluq əlaqəsinin tanınmasından Fransanın imtinası uşaqlarla onları daşımış anaları qorumaq məqsədilə öz ərazisində qadağan etdiyi mayalanma metoduna milli ərazidən kənar əl atmaqdan öz vətəndaşlarını çəkəndirməyə yönəlir. Nəticədə, mübahisəli müdaxilə iki qanuni məqsədə, yəni sağlamlığın müdafiəsinə və başqalarının hüquq və azadlıqlarının qorunmasına yönəlir.

Nə GPA-nın qanuniliyinə, nə də niyyət valideynləri ilə xaricdə qanuni tanınmış uşaqlar arasında qohumluq əlaqəsinin hüquqi tanınması üzrə Avropada konsensus var. Bu konsensusun olmaması bu faktı əks etdirir ki, GPA-dan istifadə etmə etik qaydalarda incə məsələləri yaradır. Bu səbəbdən, GPA-ya bağlı seçimlərində Dövlətlərə geniş mülahizə sərbəstliyi təqdim edilməlidir. Buna baxmayaraq, qohumluq məsələsi ilə bağlı həmin mülahizə sərbəstliyi azaldılmalıdır, ona görə ki, bu, fərdi kimliyin əsas aspektini ortaya qoyur. Bundan başqa, Məhkəmənin üzərinə düşür ki, həm də uşağa aid vəziyyətə aid olduğu

hər bir halda onun ali maraqlarının üstün gəlməli olması barədə əsas prinsip nəzərə alınmaqla Dövlətin maraqları ilə birbaşa təsir edilmiş şəxslərin maraqları arasında ədalətli tarazlığa nail olunub-olunmadığını müəyyən etsin.

a) Ərizəçilərin şəxsi həyata hörmət hüququna dair

Fransa qanunvericiliyində ərizəçilər arasında qohumluq əlaqələrinin tanınmaması müxtəlif dərəcələrdə onların ailə həyatlarına təsir edir. Ərizəçilər qohumluğun sübutunu zəruri edən xidmətlərə üz tutduqları hər bir dəfə qeydə alınmamış Amerika mülki vəziyyət aktlarını tərcümələri ilə təqdim etməyə məcbur olur. Bundan başqa, ərizəçi uşaqlar bu günədək Fransa vətəndaşı kimi tanınmamış, bu işə ailənin hərəkət etməsinə nəticələr törədir və yetkinlik yaşlarına çatdıqdan sonra uşaq ərizəçilərin Fransada yaşamaq hüququna, bununla da, ailənin sabitliyinə aid narahatlıqlara səbəb olur. Genetik atanın vəfatı və ya cütlüyün ayrılması hallarında ailə həyatının saxlanmasına aid narahatlıqlar əlavə edilir.

Eyni zamanda, ərizəçilərin ailə həyatları üzərindəki potensial təhlükələrin əhəmiyyətindən asılı olmadan, Məhkəmə hesab edir ki, konkret maneələr baxımından müəyyən olunmalıdır ki, bu, ərizəçi genetik atalarla ərizəçi uşaqlar arasında qohumluq əlaqəsinin Fransa qanunvericiliyində tanınmaması faktından həqiqətən irəli gəlir. Lakin ərizəçilər iddia etmir ki, istinad edilmiş çətinliklər aşılmazdır və göstərmir ki, qohumluq əlaqəsinin tanınmasını Fransa hüququnda əldə etmək mümkünsüzlüyü ailə həyatlarına hörmət hüquqlarından Fransada faydalanmaqdan onları məhrum edir. Bu mənada, onlar ərizəçi uşaqların anadan olmasından bir az sonra Fransada məskunlaşa bilmişlər, onlar başqa ailələrin yaşadıkları şəraitlə müqayisə edilə bilən vəziyyətdə birgə yaşamaq imkanlarına malikdirlər və Fransa qanunvericiliyi baxımından vəziyyətləri səbəbindən onları ayırmağa Fransa dövlət orqanlarının qərara gəlinməsi təhlükəsi haqqında düşünməyə əsaslar yoxdur.

Bununla yanaşı, Konvensiya əsasında ərizəçilərin ifadə etdikləri dəlilləri rədd etmək üçün Kassasiya Məhkəməsi vəziyyətin konkret yoxlanmasını həyata keçirməmiş, ona görə ki, hakimlər dolaylı, lakin dəqiq hesab etmişlər ki, xaricdə aralarında müəyyən edilmiş əlaqənin Fransa qanunvericiliyində tanınmamasına görə ailə həyatlarında ərizəçilərin üzləşə biləcəkləri praktiki çətinliklər Konvensiyanın 8-ci maddəsinə riayət etmək üçün qoyulmuş həddi keçmir.

Həmçinin bir tərəfdən, ərizəçilər arasında qohumluq əlaqəsinin Fransa qanunvericiliyində tanınmamasının onların ailə həyatları üzərində konkret təsiri, digər tərəfdən isə, cavabdeh Dövlətin malik olduğu mülhizə sərbəstliyini nəzərə alaraq, hazırkı işdə Kassasiya Məhkəməsinin gəldiyi nəticə ərizəçilərin və Dövlətin maraqları arasında ədalətli tarazlığa nail olur.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır (yekdilliklə).

b) Ərizəçi uşaqların şəxsi həyatlarına hörmət hüququna dair

Fransa ərizəçi uşaqların kənarında ərizəçi niyyət valideynlərin uşaqları kimi müəyyən olunmasını nəzərə alsa da, öz hüquqi qaydasında onlarda bu statusu tanımır. Bu cür ziddiyyət Fransa cəmiyyətində onların kimliyinə qəsd edir. Bundan başqa, Konvensiyanın 8-ci maddəsi konkret vətəndaşlığı əldə etmək hüququnu tanımasa belə, yenə də vətəndaşlıq insanların kimliyinin bir elementi olaraq qalır. Belə ki, onların bioloji ataları fransalı olsa da, ərizəçi uşaqlar Fransa vətəndaşı kimi tanınmaq imkanına aid narahatedici qeyri-müəyyənliklə üzləşmişlər. Belə qeyri-müəyyənlik onların öz kimliyinin müəyyən olunmasına neqativ təsir edə bilər. Eynilə, ərizəçi uşaqlar üçün ərizəçi niyyət valideynlərinin uşaqları kimi Fransa hüququnda müəyyən olunmaması faktı vərəsəlik hüquqlarına da təsir edir.

Ağlabatandır ki, Fransa öz ərazisində qadağan etdiyi mayalanma metodundan xaricdə istifadə etməkdən öz vətəndaşlarını həvəssizləşdirmək istəyir. Bununla belə, göstərilənlərdən irəli gəlir ki, sözügedən uşaqlarla valideynlər arasında qohumluq əlaqəsinin Fransa hüququnda tanınmamasının təsiri Fransa dövlət orqanlarının onlara irad tutduqları mayalanma şərtlərini seçmiş ərizəçi valideynlərin vəziyyətləri ilə məhdudlaşmır: o, hər bir şəxsin öz kimliyinin, o cümlədən qohumluğunun mahiyyətini müəyyən etmək imkanını nəzərdə tutan şəxsi həyata hörmət hüququnun həm də əhəmiyyətli toxunulmuş vəziyyətdə olan uşaqların özlərinə təsir edir. Bu səbəbdən, belə bir vəziyyətin hörmətləri bütün qərarlarda rəhbər tutulmalı olan uşaqların ali maraqları ilə uyğunluq barədə ciddi sual ortaya çıxır.

Bu təhlil hazırkı işdə olduğu kimi, niyyət valideynlərindən biri uşağın həqiqi valideyni olduğu hallarda xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Hər bir şəxsin kimliyinin elementi kimi bioloji qohumluğun əhəmiyyətinə aid iddia edilmir ki, hüquqi əlaqənin bioloji reallığı müəyyən olduğu və uşaqla valideyn onun tam tanınmasını tələb etdiyi halda, uşağı bu cür əlaqədən məhrum etmək onun marağına uyğundur. Lakin doğum aktının qeydə alınması tələbində sadəcə ərizəçi uşaqlarla onların bioloji ataları arasında əlaqə tanınmamaqla həm də atalığın tanınması və ya övladlığa götürülmə, ya da vəziyyətə sahiblik vasitəsi ilə məsələnin həlli də Kassasiya Məhkəməsi tərəfindən bu məsələlər üzrə müəyyən edilmiş qadağan xarakterli məhkəmə təcrübəsi ilə üzləşmişdir. Bu ağır məhdudiyyətin kimliyə və ərizəçi uşaqların şəxsi həyat hüquqlarının hörmətinə nəticələri nəzərə alaraq, Avropa Məhkəməsi hesab edir ki, bioloji atalarına aid qohumluq əlaqəsinin tanınmasına və daxili hüquqda müəyyən

olunmasına maneə törətməklə cavabdeh Dövlət mülahizə sərbəstliyi ilə yol verilən həddi keçmişdir. Mövcud maraqların tarazlaşdırılmasında uşağın maraqlarına verilmiş çəkini nəzərə alaraq, ərizəçi uşaqların şəxsi həyata hörmət hüququ pozulmuşdur.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur (yekdilliklə).

Kompensasiya

Konvensiyanın 41-ci maddəsi

Məhkəmə qərara alıb ki, mənəvi zərərə görə hər bir ərizəçi uşağa 5.000 avro məbləğində kompensasiya təyin olunsun.

ŞƏXSİ HƏYATA HÖRMƏT

“Fernandez Martinez İspaniyaya qarşı” iş üzrə 12.06.2014-cü il tarixli Qərar (BP)

Fernandez Martinez v. Spain (no. 56030/07)

İş “evli kahin” kimi mövqeyini açıqladıqdan sonra Katolik dinin və əxlaqın müəlliminə müqavilənin təzələnməsindən imtinaya aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır.

İşin halları

Ərizəçi katolik kahindir. 1984-cü ildə o, subaylıq öhdəliyindən azad edilməsini Vatikandan xahiş etmişdir. Növbəti il o evlənmiş və beş uşağı olmuşdur. 1991-ci ildən başlayaraq o, dövlət liseyində əxlaq və din müəllimi kimi çalışmış və onun illik müqaviləsi yeparxiyanın yepiskopunun rəyi və bu rəyə bağlı olan Təhsil Nazirliyi tərəfindən təzələndirdi. 1996-cı ildə ərizəçi “Subaylıqyönlü imkan hərəkətinin” (MOCEOP) yığıncağında iştirak etmişdir. İştirakçılar abort, boşanma, cinsiyyət və ya doğuşlara nəzarət kimi bir neçə məsələlər üzrə kilsə ilə razı olmadıqlarını orada ifadə etmişlər. Regional qəzetdə məqalə dərc olunmuş və orada ailəsi ilə birgə ərizəçinin fotosu, onun adı və bir neçə ifadələri yerləşdirilmişdir. 1997-ci ildə ərizəçiyə subaylıq icazəsi verilmişdir. Onun əmək müqaviləsi

təzələnmişdir bu əsasla ki, o, “evli kahin” kimi vəziyyətini açıq ifadə etməklə “dava təhlükəsi olmadan” tədris vəzifəsinə əməl etməmişdir. Ərizəçi uğursuz olaraq bu qərarı daxili məhkəmələrdə mübahisələndirmişdir. Sonuncular hesab ediblər ki, təzələnmənin əsaslandırılması sırf dini olduğu üçün bu işdə toxunulan fundamental hüquqlara hörmətin yoxlanması ilə məhdudlaşdırılmalıdır. Xüsusən işin hallarını dəqiqliklə araşdırdıqdan sonra, Konstitusiya Tribunalı hesab edib ki, Dövlətin neytrallığı vəzifəsi ərizəçinin müqaviləsinin təzələnməsindən imtina üçün yepiskopun istifadə etdiyi “dava” anlayışı, eləcə də maraqlı şəxs tərəfindən təbliğ olunan kahinlərin subaylıq imkanının əsaslığı üzrə qərar qəbul etməyi qadağan edir. Buna baxmayaraq o, ərizəçinin hüquqlarına qəsdlərin genişliyini qiymətləndirmiş və hesab etmişdir ki, bunlar nə qeyri-mütənasib, nə də Konstitusiyaya ziddir, lakin uşaqları üçün dini təhsili seçmək üzrə valideynlərin hüququ ilə kollektiv və ya icma həcmində dini azadlıq üzrə Katolik kilsənin qanuni hüququnun həyata keçirilməsinə xas olan hörmətlə əsaslandırılır.

15 may 2012-ci il tarixli qərarında Məhkəmənin Palatası bir səsə qarşı altı səsə hesab edib ki, iş üzrə Konvensiyanın 8-ci maddəsi pozulmamışdır.

Hüquqi məsələlər

Konvensiyanın 8-ci maddəsi

Fərdi şəxsin evlənmək və öz seçimini açıqlamaq hüququ Konvensiya ilə müdafiə olunur. Palataya əks olaraq, Böyük Palata hesab edir ki, hazırkı işdə, Konvensiyanın 8-ci maddəsindən irəli gələn pozitiv öhdəliklər çərçivəsində Dövlətin maraqlı şəxsin müqaviləsinə təzələməkdən Katolik kilsənin imtina etmək hüququ üzərində ərizəçinin şəxsi həyata hörmət hüququnun üstünlük verməyə borclu olub-olmadığını müəyyən etmək tələb olunmur. Təzələnməmə barədə qərarın dövlət orqanı tərəfindən qəbul edilməməsinə baxmayaraq, bu orqan sonrakı mərhələdə qoşulması yetərlidir hesab etmək üçün ki, iş üzrə dövlət orqanının aktından söhbət gedir. Problemin məğzi dövlət administrasiyasının hərəkətindədir ki, o, qərar qəbuletmə prosesinə birbaşa cəlb edilmiş ərizəçinin işəgötürəni kimi yepiskop tərəfindən qəbul edilmiş təzələnməmə barədə qərarı icra etmişdir. Məhkəmə hazırkı işdə Dövlətdə tanınmış hərəkət imkanlarının məhdud olduğunu tanısa da, müəyyən edilməlidir ki, Təhsil Nazirliyi yepiskopun qərarını icra etmədiyi halda, ərizəçinin müqaviləsi birmənalı olaraq təzələnərdi. Nəticədə, dövlət orqanlarının davranışı ərizəçinin şəxsi həyata hörmət hüququnun həyata keçirilməsinə müdaxiləni təşkil edir.

Mübahisəli müdaxilə qanunla nəzərdə tutulmuş və hazırkı halda Katolik kilsəsi olmaqla başqaların hüquq və azadlıqlarının və xüsusən dini doktrinanı tədris edə biləcək şəxslərin seçilməsinə dair onun muxtariyyətinin müdafiəsi üzrə qanuni məqsədlərə yönəlir.

Məhkəmə aşağıdakı elementlərin nəzərə alınmasının vacib olduğunu hesab edir:

a) Ərizəçinin statusu

Ardıcıl olaraq əmək müqaviləsini imzalamış ərizəçi Katolik kilsəyə münasibətdə sədaqət vəzifəsini tanımış və könüllü qəbul etmiş, bu isə, onun şəxsi və ailə həyatına hörmət hüququnun əhatəsini müəyyən dərəcədə məhdudlaşdırmışdır. Sərbəst razılıqla oldudqa, Konvensiyaya münasibətdə bu cür müqavilə məhdudiyyətləri məqbul olur. Həqiqətən, öz qaydalarının ardıcılığını müdafiə etməkdə Kilsənin marağı baxımından yeniyetmələrə katolik dininin tədrisi xüsusi sədaqəti tələb edən həlledici funksiya hesab edilə bilər. Ərizəçinin evli kahin statusu aydın olmasa da, yepiskop onu katolik dininin tədrisi üzrə ləyaqətli nümayəndə hesab etdikdə, sədaqət vəzifəsinə riayət edəcəyi ondan yenə də gözlənilə bilər.

b) Evli kahin vəziyyətinə ərizəçi tərəfindən verilmiş açıqlıq

Öz ailə vəziyyətini açıqlamağı qəbul etməklə və etiraz kimi yepiskopun qiymətləndirdiyi yığıncaqda iştirak etməklə, ərizəçi onun üzərinə qoyulmuş vəzifələrin yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan xüsusi etimad əlaqəsini kəsmişdir. Bütün konfesiya üçün dini tədrisin əhəmiyyətinə gəldikdə, bu cür kəsilmənin nəticələrə səbəb olacağı az təəcüblü idi. Tədris edilməli olan fikirlərlə müəllimin şəxsi düşüncələri arasında müxtəlifliyin mövcudluğu etimad problemini ortaya qoya bilər bu halda ki, həmin müəllim sözügedən ideyalara qarşı fəal və açıq mübarizə aparır. Həmçinin hazırkı işdə problem bu haldan irəli gəlir ki, ərizəçi Kilsə qaydalarında dəyişiklikliyə səbəb olmaq üçün öz həyat tərzinin xeyrinə mübariz kimi görünə bilərdi.

c) MOCEOP-a mənsubiyyətinə ərizəçi tərəfindən verilmiş açıqlığa və ona aid edilmiş ifadələrə dair

Ərizəçinin evli və beş uşaq atası olması məlum olduğu halda, Kilsənin rəsmi doktrinası ilə uyğun olmayan məqsədlərə yönələn təşkilata mənsubiyyətinin mübahisəli məqalənin dərcindən əvvəl eynilə geniş ictimaiyyətə nə dərəcədə bəlli olmasını müəyyən etmək çətinidir. Buna baxmayaraq, Katolik kilsənin doktrinasına uyğun olmayan tezislərin öz kurslarında

ərizəçinin tədris etməsi barədə düşünməyə əsas verəcək hər hansı elementin olmaması faktı onun öz sədaqət vəzifəsinə riayət etməsi barədə nəticəyə gəlmək üçün yetərli deyil. Bundan başqa, şübhəsiz ki, sabiq kahin və seminar direktoru kimi maraqlı şəxsin bu vəzifənin məzmunu və əhəmiyyəti barədə məlumatlı idi və ya məlumatlı olmalı idi. Üstəlik, ərizəçinin MOCEOP-a mənsubiyyətinə verilmiş açıqlıqla və məqalədə göstərilmiş ifadələrlə edilmiş dəyişikliklər ərizəçinin Katolik kilsənin doktrinası ilə ərizəçinin şəxsi fikrini təşkil edən məlumatlar arasında fərqləndirməni etmək üçün yetərincə yetkin olmayan yeniyetmələrə verdiyi kurslardan daha çox əhəmiyyətli idi.

d) İşəgötürən kimi Dövlətin məsuliyyəti

Ərizəçinin Dövlət tərəfindən işə götürülməsi və ona maaşın ödənilməsi faktı Katolik kilsəyə münasibətdə ərizəçinin üzərində olan sədaqət vəzifəsinin əhatəsinə və ya bu vəzifəyə riayət edilmədikdə sonuncunun qəbul etdə bildiyi tədbirlərə təsir etmək xarakterli deyil.

e) Sanksiyanın sərtliyi

İşəgötürən kilsə tərəfindən işdən azad edilmiş işçi üçün yeni iş tapmaq imkanının məhdud olması faktı xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. İşəgötürən sözügedən fəaliyyət sektorunda hökmran mövqeyə malik olduğu və ümumi qanunvericilikdən müəyyən istisnalardan faydalandığı və ya işdən azad olunmuş işçinin hazırlığı bu dərəcədə spesifikdir ki, işlədiyi Kilsə xaricində yeni iş tapmaq onun üçün çətin, yaxud da mümkün olmadığı hallarda bu daha kəskin görünür.

Bundan başqa, Kilsə daxilində əvvəlki məsuliyyətləri baxımından, o, oradakı qaydalarla tanış idi və bununla da, MOCEOP-a mənsubiyyətinin könüllü açıqlanmasının onun müqaviləsi üçün nəticəsiz qalmayacağını gözləməli idi. Üstəlik, hazırkı işdə maraqlı şəxs üçün daha az məhdudlaşdırıcı tədbir Kilsənin etibarlılığının qorunması üçün birmənalı olaraq həmin səmərəliliyə malik olmayacaqdı. Beləliklə, müqaviləsinin təzələnməməsinin ərizəçi üçün nəticələri işin halları baxımından hədsiz görünür, nəzərə alaraq ki, o, Kilsənin qaydalarına tam zidd vəziyyətə özü-özünü bilə-bilə qoymuşdur.

f) Daxili məhkəmələr tərəfindən həyata keçirilmiş nəzarət

Ərizəçi bir neçə dərəcəli yurisdiksiyalar qarşısında müqaviləsinin təzələnməməsini mübahisələndirə bilmişdir. Milli dövlət orqanları bütün vacib elementləri nəzərə almış və onlar ərizəçinin ifadə azadlığı hüququna vurğu vermiş olsa belə, onlar Katolik kilsənin

muxtariyyətinə xas olan hörmət hədlərində toqquşan maraqların ətraflı və dərin tarazlaşdırılmasını keçirmişlər. Onların gəldikləri nəticələr əsassız görünür. Konstitusiya Tribunalı tərəfindən dərin araşdırma aparması faktı həm də ondan görünür ki, onun qərarına iki xüsusi rəy əlavə edilmiş, bu isə onu göstərir ki, yüksək məhkəmə Kilsənin əməl etdiyi prinsiplər əsasında qərar çıxarmağa riayət etməklə müxtəlif cəhətlərdən problemi araşdırmışdır. Kilsənin muxtariyyətinə gəldikdə, ondan hazırkı işdə sui-istifadə edilməsi, yəni ərizəçinin müqaviləsini təzələməmək barədə yepiskopun qərarının yetərincə əsaslandırılmaması, qanunsuz olması və ya Katolik kilsənin muxtariyyətinin həyata keçirilməsinə yad olan məqsəd üçün qəbul edilməsi milli məhkəmələr tərəfindən keçirilmiş nəzarət baxımından görünür.

Hazırkı işdə Dövlətin mülahizə sərbəstliyinə gəldikdə isə, ərizəçi tərəfindən şəxsi həyata hörmət hüququna müdaxilə qeyri-mütənasib olmamışdır.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır (səkkiz səsə qarşı doqquz səs).

“Petrova Latviyaya qarşı” iş üzrə 24.06.2014-cü il tarixli Qərar (IV Bölmə)

Petrova v. Latvia (no. 4605/05)

İş ən yaxın qohumların xəbəri və ya razılığı olmadan transplantasiya üçün ölmüş şəxsin orqanlarının çıxarılmasına aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

İşin halları

2002-ci ildə ərizəçinin yetkin oğlu yol nəqliyyat hadisəsində aldığı ağır zədələr nəticəsində Riqa dövlət xəstəxanasında vəfat etmişdir. Bundan sonra, ərizəçi aşkar edib ki, onun oğlunun böyrəyi və dalağı məlumatı və ya razılığı olmadan ölümündən dərhal sonra çıxarılmışdır. Onun baş prokurora şikayəti bu əsasla rədd olunub ki, orqanlar daxili qanunvericiliyə uyğun olaraq çıxarılıb. Ərizəçi ilə əlaqə saxlanılmayıb, ona görə ki, xəstəxana əlaqə məlumatlarına malik olmamış və daxili qanunvericiliyə müvafiq olaraq, tibb işçilərinin üzərnə yaxın qohumları fəal şəkildə axtarmaq və mümkün orqan çıxarılması barədə məlumatlandırmaq o halda düşür ki, ölmüş şəxs yetkinlik yaşına çatmamış olsun.

Hüquqi məsələlər

Konvensiyanın 8-ci maddəsi

Ərizəçi şikayət edib ki, o, transplantasiya məqsədləri üçün oğlunun orqanlarının mümkün çıxarılması barədə məlumatlandırılmamış və bu səbəbdən, daxili qanunvericilikdə müəyyən edilmiş müəyyən hüquqlardan istifadə edə bilməmişdir. Həmin vaxtda Latviya qanunvericiliyi valideynlər də daxil olmaqla ölmüş şəxsin yaxın qohumları üçün orqanların çıxarılması ilə bağlı niyyətlərini ifadə etmək hüququ ilə təmin edib. Buna görə, sözügedən məqam qanunun yetərinə açıq olub-olmamasından gedir. Hökumət iddia edib ki, yaxın qohumlar xəstəxanada olmadıqda, orqanın çıxarılmasına hər hansı etirazın olub-olmamasını müəyyən etmək üçün spesifik araşdırmalar keçirmək öhdəliyini qoymur və belə işlərdə çıxarılmaya razılıq güman olunmalıdır. Lakin Məhkəmə hesab edib ki, ərizəçinin olduğu kimi işlərdə bu “güman edilən razılıq sisteminin” işləməsi tərtibi aydın deyil: ən yaxın qohum kimi müəyyən hüquqlara malik olmasına baxmayaraq, o, bu hüquqların necə və nə vaxt həyata keçirilməsi barədə məlumatlandırılmamış, üstəlik hər hansı izahat ona verilməmişdir. Onun oğlunun orqanlarının potensial qəbuledici ilə uyğunluğunu müəyyən etmək üçün tibbi müayinələrə sərf edilmiş vaxt oğlunun olmaması halında niyyətlərini ifadə etmək üçün real imkan ona verməyə yetərli olardı. Həqiqətən, hətta səhiyyə naziri fikrini ifadə edib ki, ərizəçi planlaşdırılan transplantasiya barədə xəbərdar edilməli idi. Bundan başqa, həmin vaxtdan daxili qanunvericiliyə dəyişikliklər edilmişdir. Müvafiq olaraq, Məhkəmə müəyyən edib ki, ərizəçinin vəfatı vaxtında tətbiq edildiyi kimi Latviya qanunvericiliyi yetərli dəqiqliklə ifadə olunmamış və ya qanunsuzluğa qarşı adekvat hüquqi müdafiəni təqdim etməmişdir.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur (yekdilliklə).

Kompensasiya

Konvensiyanın 41-ci maddəsi

Məhkəmə qərara alıb ki, mənəvi zərərə görə 10.000 avro məbləğində kompensasiya təyin olunsun.

AİLƏ HƏYATINA HÖRMƏT

“İ.S. Almaniyaya qarşı” iş üzrə 05.06.2014-cü il tarixli Qərar (V Bölmə)

İ.S. v. Germany (no. 31021/08)

İş övladlığa verilmiş uşaqların bioloji analarına görüş hüququnun və məlumatların təqdim edilməsindən imtinaya aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır.

İşin halları

Almaniya qanunvericiliyi “açıq” və “yarı-açıq” övladlığa götürmə formalarına icazə verir. Belə bir razılaşmaya əsasən, övladlığa götürmüş valideynlər, uşaq və bioloji valideynlər arasında – birbaşa və ya Gənclər İdarəsi vasitəsilə - intensivliyin daha böyük və ya kiçik dərəcəsinin əlaqəsi ola bilər. Lakin belə övladlığa götürmə formaları övladlığa götürən valideynlərin razılığından asılıdır.

Hazırkı işdə evli ana olan ərizəçi nikahdankənar münasibətdən əkilərə hamilə olmuşdur. Onun əri yalnız əkiləri verdiyi halda evə qayıdacağı şərti ilə köçmüşdür. Doğuşdan təxminən bir ay sonra çətin ailə və maliyyə vəziyyətinə görə depressiyadan müalicə olunan ərizəçi gələcəkdə övladlığa verilmə məqsədilə uşağın müvəqqəti qayğı evinə verilməsinə razılıq vermişdir. O, daha sonra uşağı övladlığa götürəcək valideynlərlə görüşmüş və doğuşdan təxminən altı ay sonra övladlığa götürülmənin hüquqi nəticələrini, xüsusən əkilərə münasibətdə qohumluğunun və bütün hüquq və vəzifələrinin itiriləcəyini təsdiq etdiyi və notariusun qarşısında imza etdiyi aktla uşaqların övladlığa verilməsinə rəsmi icazə vermişdir. Bundan bir az sonra o, övladlığa götürmüş valideynlərlə şifahi razılığa gəlmişdir ki, onlar Gənclər İdarəsi vasitəsilə ildə bir dəfə ona fotolarla qısa hesabat göndərəcəklər. Uşaqlarla ərizəçi arasında mütəmadi görüşlərə aid hər hansı qaydaların razılaşmada əks olunub-olunmaması məsələsi açıq qalır. Övladlığa götürülmə üçün razılığının etibarsız elan edilməsi barədə qərarı əldə etmək üçün uğursuz cəhddən sonra ərizəçi əlaqə üçün müraciət etmişdir. Bu xahiş daxili məhkəmələr tərəfindən bu əsasla rədd edilib ki, o, daxili qanunvericiliyin tələb etdiyi kimi uzun müddətdə uşaqla “bir evdə” yaşamış insanlar dairəsinə mənsub deyil. Uşaqlar barədə məlumatları almaq hüququ barədə iddiasına gəldikdə, bu, valideynlərlə ciddi məhduddur və ərizəçinin valideyn olması övladlığa götürülmə anından bitmişdir.

Avropa Məhkəməsinə şikayətində ərizəçi şikayət edib ki, əkilərlə əlaqəyə girmək və onlar haqqında məlumat almaq hüququnu inkar edən daxili məhkəmələrin qərarları Konvensiyanın 8-ci maddəsinə əsasən, onun ailə və şəxsi həyat hüququnu pozur.

Hüquqi məsələlər

Konvensiyanın 8-ci maddəsi

Mövcud olmuş ailə münasibətləri ərizəçi tərəfindən bilə-bilə kəsilə də, ərizəçi övladlığa götürmüş valideynlər və onun bioloji uşaqları arasında qalmış və ya yeni müəyyən edilmiş hüquqlar “ailə həyatı” dairəsindən kənara çıxsada, bioloji ana kimi ərizəçinin kimliyinin əhəmiyyətli hissəsinə və bununla da, Konvensiyanın 8-ci maddəsinin 1-ci bəndinin mənasında “şəxsi həyatına” aiddir.

Mübahisəli qərarlar “qanunauyğun idi” və başqalarının hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi üzrə qanuni məqsədə yönəlirdi.

Ərizəçi ilə övladlığa götürmüş valideynlər arasında şifahi razılaşmalar övladlığa verilmənin geriye götürülməsi mümkün olmayan razılığı elan etmək niyyətinin hüquqi nəticələri barədə müstəqil vəkildən məlumatın ərizəçi tərəfindən alınmasından sonra bağlanmışdır. Müstəqil vəkil tərəfindən formal hüquqi məsləhət üçün tələb aktın xarakterinə dair anlaşılmazlığa qarşı əsas təminat olmaqla ləğv edilə və ya sonradan ona əlavə şərtlər qoşula bilməz. Bu, açıq onu göstərir ki, ərizəçi “razılaşma şərtlərini” övladlığa götürmüş valideynlər tərəfindən anonimliyin könüllü kənara qoyulmasının gözləntisi baxımından niyyət bəyanatı kimi başa düşüb. Bu, yalnız şifahi edilmiş və məlumat hüququ və əlaqə hüququ barədə hər hansı təfsilatları əks etdirməmiş razılaşmanın bağlanması spesifik halları ilə aydın edilmişdir.

Övladlığa götürmə prosesi bütövlükdə və məhkəmə icraatları da daxil olmaqla, ədalətli olmuş və ərizəçinin hüquqlarının tələb olunan müdafiəsini təmin etmişdir. Bioloji uşaqlarına aid ərizəçinin qanuni hüquqları hüquqi və faktiki nəticələrindən tam xəbərdar olmaqla etdiyi hərəkətlərin nəticəsində sərtləşmişdir. Göstərilənləri nəzərə alaraq, övladlığa götürmüş ailənin məxfilik və ailə maraqlarına daha böyük çəkinin verilməsi barədə Almaniya dövlət orqanlarının qərarı mütənasib idi. Uşaqlar yeni doğulmuş kimi övladlığa götürüldüyü və daxili icraatlar zamanı hələ çox gənc olduqları üçün övladlığa götürmüş ailənin uşaqlarla birgə ailə həyatından faydalanmaq və bunu qurmaq marağı əlaqəni bərpa etmək üzrə bioloji valideynin marağını üstələyir.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur (iki səsə qarşı beş səs).

Konvensiyanın 9-cu maddəsi

Fikir, vicdan və din azadlığı

1. Hər kəsin fikir, vicdan və din azadlığı hüququ vardır; bu hüquqa öz dinini və ya əqidəsini dəyişmək azadlığı öz dininə və ya əqidəsinə həm təkbaşına, həm də başqaları ilə birlikdə etiqad etmək və açıq yaxud şəxsi qaydada ibadəti, təlimləri, dini və mərasim ayinlərini yerinə yetirmək azadlığı daxildir.

2. Öz dininə və baxışlarına etiqad etmək azadlığı yalnız ictimai asayiş maraqları naminə, ictimai qaydanı, sağlamlığı, yaxud mənəviyyatı qorumaq üçün və ya digər şəxslərin hüquq və azadlıqlarını müdafiə etmək üçün qanunla nəzərdə tutulmuş və demokratik cəmiyyətdə zəruri olan məhdudiyyətlərə məruz qala bilər.

DİN AZADLIĞI

“Çuvaşiya Respublikasının Bibliya Mərkəzi Rusiyaya qarşı” iş üzrə
12.06.2014-cü il tarixli Qərar (I Bölmə)

Biblical Centre of the Chuvash Republic v. Russia (no. 33203/08)

İş əhəmiyyətli və yetərli səbəblər olmadan dini icmanın buraxılmasına aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

İşin halları

Ərizəçi 1991-ci ilin noyabrında dini təşkilat kimi qeydə alınmış protestantlıq missiyasıdır. 1996-cı ildə o, Bibliya Kollecinə və Bazar günü məktəbini təsis etmişdir. Lakin o, Ali Məhkəmənin 2007-ci il oktyabr tarixli qərarı ilə bu əsasla ləğv edilmişdir ki, icazə olmadan və sanitariya və gigiyena tələblərinə zidd olaraq təhsil fəaliyyəti ilə məşğul olmuşdur.

Hüquqi məsələlər

Konvensiyanın 11-ci maddəsi baxımından təfsir olunan 9-cu maddə

Ərizəçinin ləğv edilməsi Konvensiyanın 11-ci maddəsində təsbit edilmiş birləşmək azadlığı hüququ baxımdan təfsir edilmiş 9-cu maddəyə əsasən, din azadlığı hüququna

müdaxiləni təşkil edir. Ləğvetmə qanuna uyğun əmr edilmiş və qeyri-adekvat sanitariya şəraitdə icazəsiz təhsilə son qoymaqla başqaların sağlamlıqlarının və hüquqlarının qorunması üzrə qanuni məqsədlərə yönəlir.

Ərizəçi Bibliya Kolleci və Bazar günü məktəbini 1996-cı ildə təsis etmiş və fasiləsiz olaraq onları on bir ildən artıq işlətməmişdir. 2002-ci ildə federal məhkəmə qeyd edib ki, Bazar günü məktəbi “Təhsil haqqında” Qanunun əhatəsindən kənara çıxır və ona icazə tələb edilmir. Belə olan halda, hazırkı işdə məhkəmələr tərəfindən qəbul edilmiş Bazar günü məktəblərinin məcburi lisenziyalaşdırılmasına aid Qanunun yeni təfsiri onun tətbiqini əvvəlcədən görmək və müvafiq olaraq öz davranışını uyğunlaşdırmaq üçün ərizəçiyə imkan vermək məqsədilə yetərincə gözlənilən deyildi. Həqiqətən, ərizəçinin ləğvini qüvvədə saxlamış qərarı qəbul etdikdən təqribən doqquz ay sonra Ali Məhkəmə Bazar günü məktəblərinin lisenziyalaşdırılması üzrə mövqeyinə yenidən baxaraq hesab etmişdir ki, belə məktəblərdə uşaqlara dini tədris təhsili təşkil etmir və sanitariya qaydalarının iddia olunan pozuntuları dini təşkilatın ləğvini əsaslandırma bilməz.

Buna görə inandırıcı şəkildə müəyyən edilməmişdir ki, ərizəçi fəaliyyətinin qanuna zidd olduğu haqqında əvvəlcədən məlumat almışdır. Ali Məhkəmə sanitariya qaydalarının pozulması üçün onun məsul olduğunun müəyyən olunmasından yalnız bir gün sonra ləğvini əmr etmişdir, baxmayaraq ki, çatışmazlıqlardan hər hansı birinin düzəldilməsinin mümkün olmamasına və ya onu həyat üçün aydın və qaçılmaz təhlükə törətməsinə dair heç bir əlamət yoxdur və ona pozuntuları düzəltməklə və ya onun tərəfdarlarının göstərişlərinə aid fəaliyyəti dayandırmaq arasında seçim verilməmişdir.

Nə də Məhkəmə qəbul edib ki, qeydə alınmış dini təşkilat olan ərizəçinin ləğvi zəruridir, ona görə ki, Bazar günü məktəbi və ya Bibliya Kolleci ayrıca hüquqi şəxslər kimi qeydə alınmamışdır. Daxili məhkəmələr tələbələrin hüquqlarının müdafiəsi üzrə elan edilmiş məqsədə nail olmağın daha az ağır olan hər hansı başqa vasitələrin nəzərdən keçirildiyini və onların niyə görə yetərsiz hesab olunduğunu göstərməmişlər. Müvafiq olaraq, daxili dövlət orqanları göstərməmişlər ki, ərizəçinin din və birləşmək azadlıqları hüquqlarının mahiyyətini aradan qaldıran ləğvetmə qarşıya qoyulmuş məqsədə nail olmaq üçün yeganə imkandır.

Rusiya məhkəmələrinin qərarları nəticəsində sanksiyanın xarakterini və sərtliyini nəzərə alaraq, ərizəçinin qeydə alınmış dini təşkilat kimi mövcudluğu dayandırılmış və onun üzvləri başqaları ilə icmada dinlərini ifadə etmək və dini partikalarına zəruri olan fəaliyyətlə məşğul olmaq hüquqlarından məhrum edilmişlər.

“*Moskvanın Yehova şahidləri Rusiyaya qarşı*” işdə Məhkəmənin qeyd etdiyi kimi “Din haqqında” Qanunun 14-cü maddəsinə əsasən qanun pozuntusu müəyyən edilmiş dini təşkilata qarşı Rusiya məhkəmələrinin istifadə edə bildikləri yeganə sanksiya məcburi ləğvetmədir. Qanun xəbərdarlıq etməyin və ya cərimənin təyin olunmasının hər hansı

mümkünlüyünü nəzərdə tutmur. Ləğvetmə sanksiyasının sözügedən pozuntunun ağırlığı nəzərə alınmadan qeyri ayrı-seçkili tətbiq olunması barədə təcrübə Konstitusiya Məhkəməsi tərəfindən hələ 2003-cü ildə müvafiq müddəaların Konstitusiya mənasına zidd hesab edilmişdir. Ərizəçinin ləğv olunmasını qərara alarkən Rusiya məhkəmələri Konstitusiya Məhkəməsinin hüquqi mövqeyini və ya müvafiq Konvensiya standartlarını nəzərə almamışlar və ləğvetmənin dindarların fundamental hüquqlarına təsirini qiymətləndirməmişdir. Nəticədə, ərizəçinin ləğvi demokratik cəmiyyətdə zəruri deyildi.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur (yekdilliklə).

Kompensasiya

Konvensiyanın 41-ci maddəsi

Məhkəmə qərara alıb ki, pozuntunun müəyyən olunması hər hansı mənəvi zərəərə görə yetərli ədalətli kompensasiyanı təşkil edir.

DİNİ VƏ YA İNANCI İFADƏ ETMƏ

“Krupko və digərləri Rusiyaya qarşı” iş üzrə 26.06.2014-cü il tarixli Qərar (I Bölmə)

Krupko and others v. Russia (no. 26587/07)

İş “Yehova şahidləri”nin dini görüşünün silahlı çevik polis tərəfindən dağıdılmasına aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

İşin halları

Ərizəçilər Moskvada müxtəlif qruplara mənsub olan “Yehova şahidləri”dir. 12 aprel 2006-cı ildə dörd ərizəçi də daxil olmaqla təxminən 400 nəfər “Yehova şahidləri” üçün ildə ən təntənəli və əhəmiyyətli dini yığıncağı qeyd etməyə hazırlaşdıqda geniş sayda polis gəlmiş və bu münasibətlə icarəyə götürülmüş universitet binasını mühasirəyə almışdır. Ərizəçilər də daxil olmaqla, yığıncağın on dörd üzvü qrupun qalan hissəsindən ayrılmış və polis müşaiyətini

ilə kiçik avtobuslara yerləşdirilərək yerli polis şöbəsinə aparılmış və orada gecəyarısındanək üç saat ərzində saxlanılmışlar.

Dörd ərizəçi milli məhkəmələr qarşısında icraatlar qaldırmışlar ki, xüsusən xidmətin dağıdılmasından və onların həbsindən şikayət etsinlər. 2007-ci il mart tarixli son qərarla məhkəmələr hesab etmişlər ki, polis qanuni olaraq xidməti dayandırmışdır, ona görə ki, o, daxili qanunvericiliyə əsasən uyğun gəlməyən sahələrdə keçirilmiş və ərizəçilər tərəfindən polis şöbəsində keçirilmiş üç saat həbs kimi qiymətləndirilə bilməz.

Hüquqi məsələlər

Konvensiyanın 5-ci maddəsi

Müəyyən olunmuşdur ki, həbsin qısa müddətinə baxmayaraq, Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 1-ci bəndinin mənasında azadlıqdan məhrum etmədən xəbər verən məcburiyyət elementi mövcuddur. Ərizəçilər polis əməkdaşlarının tələbi üzrə şəxsiyyət vəsiqələrini təqdim etmişlər, polislərin suallarına cavab vermişlər və onların əmrlərinə tabe olmuşlar. Onlar formal olaraq hər hansı cinayətdə şübhəli bilinməmiş və ya buna görə ittiham edilməmişlər və onlara qarşı hər hansı cinayət və ya inzibati icraatlar başlanılmamışdır. Şöbənin əməkdaşı daxili icraatlarda təsdiq edib ki, inzibati hüquq pozuntusunun hər hansı elementləri müəyyən olunmamışdır. Bundan irəli gəlir ki, ərizəçilərin tutulması Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 1 “c” yarım-bəndinin mənasında “cinayət əməlinin törədilməsi barədə ağılabatan şübhə əsasında onların səlahiyyətli hüquqi orqan qarşısına çıxarmaq məqsədi üçün” həyata keçirilməmişdir. Beləliklə, ərizəçilərin məruz qaldıqları azadlıqdan məhrum etmə Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 1-ci bəndinə əsasən, hər hansı qanuni məqsəddə yönəlməməklə yanaşı qanunsuzdur.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur (yekdilliklə).

Konvensiyanın 9-cu maddəsi

Polis tərəfindən əmr edilmiş xidmətin erkən bağlanması ərizəçilərin din azadlığı hüququna müdaxiləni təşkil edir. Bu müdaxilənin “qanunla nəzərdə tutulub-tutulmaması” məsələsi üzrə qərar çıxarmaq tələb edilmir, ona görə ki, hər bir halda, bu, “demokratik

cəmiyyətdə zəruri” deyildi. Məhkəmə davamlı olaraq hesab edib ki, dövlət orqanlarının ictimai hadisə barədə lazımınca məlumat almadığı, lakin iştirakçıların ictimai qayda üçün təhlükə törətmədiyi işlərdə belə, polis tərəfindən dinc yığıncağın dağıdılması “demokratik cəmiyyətdə zəruri” hesab edilə bilməz. Bu qənaət sözügedən yığıncağın səs-küylü bayır tədbiri olmayan, lakin ictimai qaydaya hər hansı narahatlıq və ya təhlükə törətməsi görünməyən iclas zalında təntənəli dini mərasim olduğu hazırkı işin hallarına daha güclü şəkildə tətbiq edilir. Dövlət orqanları həqiqətən əvvəlcədən məlumatlandırmanın edilməməsini onu qanunsuz etdiyinə səmimi inandığı halda belə, mərasimi dağıtmaq məqsədilə ərizəçinin tutulması və dörd saat həbsi ilə müşayiət olunan əhəmiyyətli sayda çevik silahlı polis qüvvələrinin müdaxiləsi ictimai qaydanın müdafiəsi məqsədinə qeyri-mütənasibdir.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur (yekdilliklə).

Kompensasiya

Konvensiyanın 41-ci maddəsi

Məhkəmə qərara alıb ki, mənəvi zərərə görə ərizəçilərə birgə 30.000 avro məbləğində kompensasiya təyin olunsun.

Konvensiyanın 10-cu maddəsi

Fikri ifadə etmək azadlığı

1. Hər kəs öz fikrini ifadə etmək azadlığı hüququna malikdir. Bu hüquqa öz rəyində qalmaq azadlığı, dövlət hakimiyyəti orqanları tərəfindən hər hansı maneə olmadan və dövlət sərhədlərindən asılı olmayaraq, məlumat və ideyaları almaq və yaymaq azadlığı daxildir. Bu maddə dövlətlərin radio-yayım, televiziya və kinematoqrafiya müəssisələrinə lisenziya tələbi qoymasına mane olmur.

2. Bu azadlıqların həyata keçirilməsi milli təhlükəsizlik, ərazi bütövlüyü və ya ictimai asayiş maraqları naminə, iğtişaşın və ya cinayətin qarşısını almaq üçün, sağlamlığın və mənəviyyatın qorunması üçün, digər şəxslərin nüfuzu və hüquqlarının müdafiəsi üçün, gizli əldə edilmiş məlumatların açıqlanmasının qarşısını almaq üçün və ya ədalət mühakiməsinin

nüfuz və qərəzsizliyini təmin etmək üçün qanunla nəzərdə tutulmuş və demokratik cəmiyyətdə zəruri olan müəyyən rəsmiyyətə, şərtlərə, məhdudiyyətlərə və ya sanksiyalara məruz qala bilər.

İFADƏ AZADLIĞI

“Perinçek İsveçrəyə qarşı” iş üzrə 17.12.2013-cü il tarixli Qərar (II Bölmə)

Perinçek v. Switzerland (no. 27410/08)

İş 1915-ci ildən erməni xalqına qarşı Osmanlı Sultanlığı tərəfindən törədilmiş amansızlığın “soyqırımı” kimi hüquqi qiymətləndirilməsindən imtina olunması üçün cinayət məhkumluğuna aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

İşin halları

Ərizəçi hüquq elmləri üzrə doktor və Türk Əməkçiləri Partiyasının sədridir. 2005-ci ildə o, İsveçrədə müxtəlif konfranslarda iştirak edərək Osmanlı Sultanlığının 1915-ci və sonrakı illərdə erməni xalqına qarşı soyqırımı cinayətinin törədilməsini açıqca inkar etmişdir. Xüsusən o, erməni soyqırımını ideyasını “beynəlxalq yalan” kimi təsvir etmişdir. İsveçrə-Ermənistan birliyi etdiyi qeydlər üçün ərizəçiyə qarşı şikayət vermişdir. Ərizəçi iki il şərti azadlıqdan məhrum etməyə, 100 İsveçrə frankının doxsan gün müddətində ödənilməsinə və otuz gün həbs ilə əvəzlənə bilən 3.000 frank cəriməyə və şikayətçi birliyə dəyən zərərə görə 1.000 frankın ödənilməsinə məhkum edilmişdir.

17 dekabr 2013-cü il tarixli qərarla Məhkəmənin Palatası iki səsə qarşı beş səsle Konvensiyanın 10-cu maddəsinin pozulmasını müəyyən etmişdir. Palata hesab edib ki, ərizəçinin məhkum olunmasını əsaslandırmaq üçün milli dövlət orqanları tərəfindən göstərilmiş səbəblər bu məhkumluğun “ciddi sosial zərurətə” cavab verməsini və 1915-ci və sonrakı illərdəki qəddarlığın qurbanlarının varislərinin şərəf və hissələrini qorumaq üçün demokratik cəmiyyətdə zəruri olmasını göstərmək üçün yetərsizdir. Beləliklə, Palata hesab edib ki, daxili dövlət orqanları konkret ictimai maraq doğuran müzakirəyə uyğun gələn hazırkı işdə malik olduqları dar mülahizə sərbəstliyini aşmışlar.

02 iyun 2014-cü ildə iş Hökumətin tələbi ilə Böyük Palataya verilmişdir.

“Pentikainen Finlandiyaya qarşı” iş üzrə 04.02.2014-cü il tarixli Qərar (IV Bölmə)

Pentikainen v. Finland (no. 11882/10)

İş nümayişlər zamanı polisin əmrlərinə tabe olmadığı üçün jurnalistin tutulması və məhkum edilməsinə aiddir. İş baxılması üçün Böyük Palataya verilmişdir.

Ərizəçi Fin jurnalı üçün işləyən fotoqraf və jurnalistdir. 2006-cı ildə o, Helsinkidə nümayiş barədə məlumat vermək üçün göndərilmişdir. Mətbuat üçün ayrı təhlükəsiz sahənin saxlanmasına baxmayaraq, ərizəçi ondan istifadə etməmək və nümayişçilərlə qalma qərarına gəlmişdir. Nümayiş zorakı olduqda polis sözügedən sahəni möhürləmiş və etirazçılara dağılmaq əmri vermişdir. Əksəriyyəti tərk etsə də, ərizəçi də daxil olmaqla 20 nəfər qalmışdır. Onlara bir daha getmək əmri verilmiş və xəbərdarlıq edilmişdir ki, buna riayət etmədikdə tutulacaqlar. Ərizəçi həmin yerdə qalıb, inandığı üçün ki, polis əmri yalnız nümayişçilərə aiddir. Qısa zamandan sonra o, qalan etirazçılarla birgə tutulmuş və 17 saat həbsdə qalmışdır. Polis tərəfindən onun jurnalist olması nə vaxt öyrənildiyi naməlum qalır. Bundan sonra, rayon məhkəməsi onu polis əmrlərinə tabe olmamaqda təqsirli bilsə də, ona cəza təyin etməmək qərarına gəlmişdir. Bu qərar apellyasiya qaydasında qüvvəsində saxlanılmış və ərizəçinin Ali Məhkəməyə şikayəti rədd edilmişdir.

04 fevral 2014-cü il tarixli qərarında Məhkəmənin Palatası iki səsə qarşı beş səsle iş üzrə Konvensiyanın 10-cu maddəsinin pozulmadığını müəyyən etmişdir. O, xüsusən hesab edib ki, ərizəçinin jurnalist azadlığının həyata keçirilməsinə müdaxilə yalnız məhdud dərəcəli idi və ərizəçinin tutulmasını və məhkum edilməsini əsaslandırmaq üçün daxili məhkəmələr yetərli səbəblər irəli sürmüş və toqquşan maraqlar arasında ədalətli tarazlığa nail olmuşlar.

02 iyun 2014-cü ildə iş ərizəçinin tələbi üzrə Böyük Palataya verilmişdir.

MƏLUMAT ALMAQ AZADLIĞI

MƏLUMAT VERMƏK AZADLIĞI

“Roşiiianu Rumıniyaya qarşı” iş üzrə 24.06.2014-cü il tarixli Qərar (III Bölmə)

Roşiiianu v. Romania (no. 27329/06)

İş dövlət məlumatını jurnalistə açıqlamağı tələb edən yekun məhkəmə qərarlarına dövlət orqanları tərəfindən riayət edilməməsinə aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

İşin halları

Hadisələr zamanı ərizəçi digər məqamlarla yanaşı, meriya tərəfindən dövlət vəsaitlərinin istifadəsi məsələsi üzrə xəbərlər verən yerli şəhər kanalında yayımlanan televiziya verilişinin aparıcısı kimi altı il işləmişdir. Peşəsinin həyata keçirilməsi məqsədilə ərizəçi dövlət xarakterli bir neçə məlumatın əldə edilməsi üçün şəhər meriyası qarşısında addımlar atmışdır. O, həmçinin müxtəlif məsələlər üzrə üç ardıcıl tələb irəli sürmüşdür. Meriya ərizəçiyə üç məktubla lakonik cavablar vermişdir. Bu cavabların onun məlumat sorğularına adekvat cavabı əks etdirmədiyini düşünərək, meriyanı ona sözügedən məlumatları verməyə məcbur edən əmri əldə etmək üçün üç ayrı-ayrı iddia ilə inzibati məhkəməyə müraciət etmişdir. Üç ayrı-ayrı qəti qərarla Apellyasiya Məhkəməsi ərizəçinin tələblərini təmin etmiş və sorğu edilmiş məlumatların əksər hissəsini ona verməyi meriyaya tapşırılmışdır. Ərizəçiyə görə, Apellyasiya Məhkəməsinin qəti qərarları onun çoxsaylı tələblərinə baxmayaraq icrasız qalmışdır.

Hüquqi məsələlər

Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndi

Ərizəçi dövlət xarakterli müəyyən məlumatları ona ötürməyi meriyaya tapşırıran üç qəti məhkəmə qərarını əldə etmişdir. Daxili məhkəmələr hesab ediblər ki, fərqli təfsir edilə bilən məlumatları əks etdirən bir neçə ayrı-ayrı sənədin surətlərini götürməyə ərizəçini dəvət edən məktublar məhkəmə qərarlarının adekvat icrasına heç bir halda cavab verə bilməz. Bundan başqa, Məhkəmə bu məktubların istinad etdiyi sənədlərin ərizəçi tərəfindən sorğu olunmuş məlumatları əks etdirib-etdirmədiyini müəyyən etmək iqtidarında deyil, belə ki, Hökumət həmin sənədləri hazırkı şikayətə əlavə etməmiş və ya qısa məzmunu təqdim etməmişdir.

Məhkəmə qəbul edir ki, məhkəməyə müraciət hüququ istənilən mülki xarakterli hər bir qərarın və işin hallarından asılı olmadan icra etməyə Dövləti məcbur edə bilməz. Eyni zamanda, hazırkı işdə sözügedən dövlət orqanı hüquqi Dövlətin bir elementini təşkil edən bələdiyyə orqanının bir hissəsini təşkil edir və onun marağı ədalət mühakiməsinin lazımlıca həyata keçirilməsi ilə üst-üstə düşür. Lakin administrasiya icra etməkdən imtina etdikdə, bunu etmədikdə və ya bunu etməkdə gecikdikdə, prosesin məhkəmə mərhələsində iş üzrə tərəfin malik olduğu Konvensiyanın 6-cı maddəsinin təminatları öz mövcudluq mənasını itirir. Bundan başqa, məhkəmə prosesinin yekununda Dövlətə qarşı tələbkar statusunu əldə etmiş fərdi şəxsdən tələb etmək düzgün olmur ki, təmin etməni əldə etmək üçün sonradan məcburi icra prosesini başlasın. Buna baxmayaraq, hazırkı işdə məhkəmə qərarlarının icrası

üçün ərizəçi bir neçə addımlar ataraq cinayət şikayətini vermiş və icra məmuru qarşısında qərarlardan birinin məcburi icrasını tələb etmişdir. Bununla yanaşı, icranın obyektiv mümkünsüzlüyünü əsaslandırmaq üçün dövlət orqanının istinad edə biləcəyi səbəblər rəsmi inzibati qərar vasitəsi ilə ərizəçinin diqqətinə heç zaman çatdırılmamışdır. Bu elementlər kifayət edir nəticəyə gəlməyə ki, hazırkı işdə dövlət xarakterli məlumatların ərizəçiyə kommunikasiyasını əmr edən qəti məhkəmə qərarlarını icra etməkdən imtina etməklə milli dövlət orqanları onu məhkəməyə səmərəli müraciət hüququndan məhrum etmişlər.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur (yekdilliklə).

Konvensiyanın 10-cu maddəsi

Jurnalist kimi ərizəçinin ifadə azadlığı hüququna müdaxilə edilmişdir. “*Kenedi Macarıstana qarşı*” işdən fərqli olaraq, hazırkı şikayət peşəsinin həyata keçirilməsində ona zəruri olan dövlət xarakterli məlumatlara ərizəçinin buraxılmasına aiddir. Ərizəçi qeyd olunan məlumatlara buraxılışını ona təmin edən üç məhkəmə qərarını əldə etmişdir. Ərizəçi ümumi əhəmiyyət daşıyan məsələ, yəni meriyanın fəaliyyəti üzrə məlumatları toplamağa qanuni yol axtarmışdır. Bundan başqa, onun niyyətinin sözügedən məlumatları ictimaiyyətə açıqlamaq və dövlətin lazımınca idarə edilməsi üzrə ictimai müzakirəyə töhfə vermək olduğunu nəzərə alaraq, ərizəçi məlumatları kommunikasiya etmək hüququna qəsd ilə rastlaşmışdır. Digər tərəfdən, mübahisəli məhkəmə qərarlarının adekvat icrası baş verməmişdir. Həmçinin meriya heç zaman bildirməyib ki, sorğu olunmuş məlumatlar əlçatan deyil. Sorğu olunmuş məlumatların mürəkkəbliyi və onun toplanmasına başlamaq üçün meriya tərəfindən tələb olunan əhəmiyyətli iş yalnız daha qısa müddətdə bu məlumatları vermək mümkünsüzlüyünü izah etmək üçün bildirilmişdir. Göstərilənləri nəzərə alaraq, Hökumət heç bir dəlil irəli sürməyib göstərmək üçün ki, ərizəçinin hüququna müdaxilə qanunla nəzərdə tutulmuş və ya bir, ya da bir neçə qanuni məqsədə yönəlmişdir. Nəticədə, Hökumət tərəfindən qaldırılmış etiraz rədd olunmalıdır.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur (yekdilliklə).

Kompensasiya

Konvensiyanın 41-ci maddəsi

Məhkəmə qərara alıb ki, mənəvi zərərə görə 4.000 avro məbləğində kompensasiya təyin olunsun.

“Sticting Ostade Blade Niderlanda qarşı”

iş üzrə 27.05.2014-cü il tarixli Qərardad (III Bölmə)

Sticting Ostade Blade v. Netherlands (no. 8406/06)

İş bomba hücumu üçün məsuliyyəti iddia edən məktuba görə jurnal ofisinin axtarışına aiddir. Şikayət qeyri-məqbul elan edilmişdir.

İşin halları

1995 və 1996-cı illərdə Arnhemdə (Niderland) bir neçə bomba hücumlarından sonra ərizəçi fond tərəfindən nəşr olunan jurnal mətbuat məlumatı verərək elan edib ki, jurnalın gələn nömrəsi hücumlardan biri üçün məsuliyyəti iddia edən təşkilatdan məktubu dərc etdirəcək. Bombardman ilə bağlı cinayət istintaqı üzrə istintaq hakiminin nəzarəti altında jurnal ofisinin axtarışı və jurnalın redaktoru məktubun ofisdə olmadığını dedikdən sonra kompüterlər və sənədlər götürülmüşdür. Avropa Məhkəməsinə şikayətində ərizəçi şikayət edib ki, jurnalın ofisində məktubun axtarışı onun məlumatı almaq və vermək hüququnu pozmuşdur.

Hüquqi məsələlər

Konvensiyanın 10-cu maddəsi

Məktubu almaq və ardından ofisdə axtarış aparmaq qərarı ərizəçinin “məlumat almaq və vermək” hüququna müdaxiləni təşkil edir. Lakin ərizəçinin iddiasına əks olaraq, bu, jurnalist mənbələrinin qorunması ilə bağlı iş deyil. Jurnalın xəbərçisi ictimaiyyətin bilmək hüququna malik olduğu məlumatı təqdim etmək niyyəti ilə motivləşməmiş, lakin əvəzində özünün törətdiyi cinayətlər üçün məsuliyyəti iddia etmişdir; jurnal vasitəsilə onun aşkarlıq axtarışı öz cinayət məsuliyyətindən kənar qalmağın üçün anonimlik pərdəsinin geyinməsi idi.

Müdaxilənin demokratik cəmiyyətdə zəruri olub-olmamasına gəldikdə, Məhkəmə qeyd edib ki, jurnalın redaksiya şurası tərəfindən alınmış ilkin sənəd bomba hücumları seriyası üçün məsul şəxsləri müəyyən etməyə doğru mümkün iz kimi tələb olunmuşdur. Hücumların yalnız əmlaka zərər vurmasından və ya “terror” aktı kimi qiymətləndirilməsinin mümkün olub-olmamasından asılı olmadan, törədilmiş cinayətlərə xas olan təhlükə sözügedən istintaq tədbirləri üçün yetərli əsaslandırmanı təşkil edir.

Qərar

Şikayət açıq-aşkar əsassız olduğu üçün qeyri-məqbul elan edilib.

MƏLUMAT VERMƏK AZADLIĞI

“Couderc and Hachette Filipacchi Associates Fransaya qarşı” iş üzrə
12.06.2014-cü il tarixli Qərar (V Bölmə)

Couderc and Hachette Filipacchi Associates v. France (no. 40454/07)

İş monarxin gizli uşağının olmasını aşkar edən məqalə və fotoların nəşr edənlərinə qarşı məsuliyyətin müəyyən olunmasına aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

İşin halları

Ərizəçilər “Paris Match” həftəliyinin nəşr üzrə direktoru və redaksiya şirkətidir. 03 may 2005-ci ildə Britaniyanın gündəlik qəzeti olan “Daily Mail”də xanım C.-nin etirafları dərc edilmiş və sonuncu orada iddia etmişdir ki, oğlunun atası Monakoda hakimiyyətdə olan şahzadə Albert Qrimaldidir. Məqalə “Paris Match” jurnalında dərc olunacaq məqaləyə istinad etmiş və üç foto daxil olmaqla ondan əsas elementləri götürmüşdür. Həmin fotolarda şahzadə uşağı qucağında saxlayır. Xanım C. ilə müsahibə və mübahisəli fotolar alman həftəliyi “Bunte”də də 04 may 2005-ci ildə dərc edilmişdir.

06 may 2005-ci ildə “Paris Match” həftəliyi məqalə dərc edərək onların şahzadə ilə tanış olması, görüşləri, yaxın münasibətləri, hissləri, xanım C.-nin hamiləlik elanına şahzadənin necə reaksiya verməsi tərzini və uşaqla görüşdükdə onun davranışı barədə hallarla bağlı dəqiq məlumatları vermişdir. O, dəqiqləşdirmişdir ki, uşaq 24 avqust 2003-cü ildə anadan olmuş və şahzadə onu notarius yanında 15 dekabr 2003-cü ildə tanımış, lakin bu

tanınmanın 2005-ci ilin aprelində vəfat etmiş öz doğma atasının ölümündən əvvəl açıqlanmamasını arzu etmişdir.

Şahzadə şəxsi həyatına və nüfuzuna vurulmuş zərərə görə kompensasiyanı əldə etmək üçün ərizəçilərə qarşı məhkəmədə iddia qaldırmışdır. O, həmçinin alman məhkəmələrində də tələblər irəli sürmüşdür. Bu, sonunculara əks olaraq, Fransa məhkəmələri onun tələbini təmin etmiş və ona zərər və faizlərə görə 50.000 avro cərimə təyin etmiş və jurnalında üst səhifəsinin birdə üç hissəsində bu barədə dərc edilməsini əmr etmişdir.

Hüquqi məsələlər

Konvensiyanın 10-cu maddəsi

Şəxsi həyata və şahzadənin nüfuzuna qəsd üçün ərizəçilərə qarşı qərarın çıxarılması ifadə azadlığı hüquqlarının həyata keçirilməsinə müdaxiləni təşkil edir. Bu müdaxilə qanunla nəzərdə tutulmuş və başqaların nüfuz və hüquqlarının qorunması barədə qanuni məqsədə yönəlmişdir.

Hazırkı işdə nəzərə alınmalıdır ki, məsələ sadəcə mətbuatla ictimai xadim arasında münaqişədə deyil. Burada xanım C. və oğlu A.-nin maraqları da eynilə vardır. Xanım C. məlumatları mətbuata vermiş və nikahdankənar doğulmuş uşağın anası kimi işdə mərkəzi rol oynamışdır; dərc edilmiş hekayə öz şəxsi həyatı ilə yanaşı, oğlunun və şahzadənin də şəxsi həyatına aiddir. Uşağın mövcudluğu və onun mənşəyi məlumatın əsas mövzudur. Məhkəmə bu faktı nəzərdən qaçırmmamalıdır ki, xanım C. mətbuatdan istifadə edib ki, nikahdankənar doğulmuş və açıq şəkildə atası tərəfindən tanınmamış uşağının vəziyyətinə ictimaiyyətin diqqətini cəlb etsin.

a) Ümumi maraq müzakirəsinə töhfə

Məqalənin mərkəzi ismarıcı ilə orada olan təfsilatlar arasında fərqləndirmə aparılmalıdır. Dərc edilmiş məqalə və fotolar hakimiyyətdə olan şahzadənin ailə nəticəsinə aid olmaqla bu günədək tanınmamış doğma oğlunun mövcudluğunu aşkar edir. Monakonun hazırkı Konstitusiyasına görə, bu uşaq atasının yerini tutmağa iddia edə bilməsə də, onun sadəcə mövcudluğu ictimaiyyəti və xüsusən Monako vətəndaşlarını maraqlandıрмаq xarakterlidir. Əslində, statusun varislik yolu ilə keçməsinə nəzərə alaraq, uşağın doğumu mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bundan başqa, şahzadənin münasibəti şəxsiyyətini və adekvat tərzdə funksiyalarını həyata keçirmək qabiliyyətini aşkaredici ola bilər. Şahzadənin şəxsi həyatının müdafiəsinin imperativliyi və varislik monarxiyasının gələcəyi barədə müzakirə

beləliklə toqquşur. Bu mənada, söhbət siyasi əhəmiyyətli məsələdən gedir. Nəticədə, bu uşağın mövcudluğunun tanınmasında və bunun Monakonun siyasi həyatında nəticələrinin müzakirə olunması imkanına malik olmaqda ictimaiyyətin qanuni marağı vardır.

Buna baxmayaraq, bu təhlil şahzadənin və xanım C.-nin şəxsi həyatlarının mətnə və xüsusən onların tanış olması və əlaqələri, hamiləliyin elanında və sonradan uşağa aid şahzadənin davranışı halları barədə bütün təfsilatlarla tətbiq olunmur.

b) Dövlət vəzifəsi və müvafiq şəxsin və məlumat obyektinin məşhurluğuna dair

Aydındır ki, müsahibə dərc edildikdə dövlət başçısı kimi şahzadə ictimai xadim olub.

Məlumatın və fotoların obyektinə gəldikdə, şəxsi həyatın müdafiəsi ilə ifadə azadlığı arasında tarazlaşdırmanı apararkən həlledici element ümumi maraq müzakirəsinə verilən töhfədə olmalıdır. Hazırkı işdə məlumat və fotolar şahzadənin uşağın anası ilə münasibətləri, uşağın doğumu, şahzadənin hissləri və oğlunun anadan olması məlumatına reaksiyası, eləcə də sonuncu ilə münasibətləri barədə olub. Bu halda, sözügedən mövzu şahzadənin şəxsi həyatına aiddirsə, o, sadəcə şəxsi həyatı deyil, həm də oğlu və onun anasının şəxsi həyatları ilə bağlıdır. Hazırkı halda şahzadə olmaqla fərdin şəxsi həyatının bu halda oğlu olmaqla başqa şəxsin öz mövcudluğunu təsdiq etmək və öz kimliyini tanıtdırmaq iddialarına necə maneə törədə bilməsini anlamaq çətindir. Məhkəmə bununla bağlı qeyd edir ki, xanım C. özü və oğlu üçün məqalənin dərcinə icazəsini vermişdir.

c) Məlumatların əldə edilməsi tərzini və onların həqiqiliyinə dair

Əhəmiyyət daşıyan odur ki, Məhkəmənin əvvəllər baxdığı digər işlərdən fərqli olaraq hazırkı halda müəyyən məsələdən mətbuatı məlumatlandırmağın təşəbbüsündə olan şəxslər birbaşa toxunulan şəxslərdir və bunu aşkar edən araşdırma mətbuatı deyildir.

Məqalənin müşayiət edildiyi fotoların əldə edilməsi tərzinə gəldikdə, Məhkəmənin baxdığı bir çox işlərdən fərqli olaraq, fotolar şahzadənin xəbəri olmadan çəkilməmişdir. Əksinə, onlar həm də uşağın anası tərəfindən evin yaxınlığında çəkilmişdir. Çox gənc uşağın fotolarının geniş sayı dərc olunmuş şəkillər arasında olsa belə, onlar anasının özü tərəfindən jurnala verilmiş və sonuncu özü də bəzilərinə görünür. Şahzadə bu şəkillərin həqiqiliyini heç vaxt şübhə altına almamış, yalnız onların dərcini mübahisə etmişdir. Bu fotolar həm də şahzadə və ya oğluna əlverişli olmayan hallarda çəkilməmişdir.

Bu səbəbdən, Məhkəmə hesab edir ki, müsahibənin uşağın anasının təşəbbüsü ilə aparılması və fotoların könüllü olaraq onun tərəfindən jurnala verilməsi faktı şəxsi həyatının

qorunması ilə ifadə azadlığının tarazlaşdırılmasında nəzərə alınmalı olan əhəmiyyətli elementdir.

d) Forma və mübahisəli məqalələrin nəticələrinə dair

Sözügedən məqalə və fotoların 2005-ci ilin may ayında dərc olunduğu “*Paris Match*” jurnalının sayı milyondan artıq tirajda nəşr olunmuşdur.

Buna baxmayaraq, anası ilə müsahibənin məlumatı və müəyyən şəkillər Britaniya gündəliyi “*Daily Mail*”da 03 may 2005-ci ildə artıq nəşr edilmişdir. Alman həftəliyi “*Bunte*” öz növbəsində 04 may 2005-ci ildə uşağın anası ilə müsahibənin bəzi hissələrini və bir neçə şəkili dərc etmişdir. Belə olan halda, 05 may 2005-ci ildə “*Paris Match*”də dərc edilmiş məqalə birmənalı olaraq müəyyən əhəmiyyətli nəticələrə malik olsa belə, onun əks olunduğu məlumatlar artıq məxfi deyildi. Bundan başqa, məqalə diffamasiyanı aşkar edən hər hansı iddianı əks etdirməmiş və şahzadə orada verilmiş məlumatların həqiqiliyini mübahisələndirmir.

e) Ərizəçilərin üzərinə qoyulmuş sanksiyanın ağırlığına dair

Zərər və faizlər üzrə təyin edilmiş 50.000 avroya gəldikdə, söhbət əhəmiyyətsiz məbləğdən getmir. Bundan başqa, ərizəçilərə jurnalın üst səhifəsinin üçdə bir hissəsində məlumat dərc etmək tapşırılmışdır.

f) Nəşrin sözügedən şəxslər üçün nəticələrinə dair

Bu etirafları etməklə uşağın anasının məqsədi öz oğlunun statusunun və şahzadənin atalığının açıqca tanınmasını əldə etmək idi ki, bunlar onun üçün oğlunun gizlilikdən çıxarılması məqsədilə əsas elementlərdir. Bunun üçün o, bu atalığa aid başqa elementləri ictimailəşdirmişdir ki, bunun daxilində bəzi zəruri olmayan və özü ilə yanaşı şahzadənin intim həyatını aşkar edən məlumatlar da vardır.

g) Nəticə

Ərizəçilər barədə qərarın çıxarılması ümumi maraq məsələsinə və şahzadənin müstəsna olaraq şəxsi həyatının təfəsilatlarına aid məlumatlara dair fərq qoymadan qəsd edir. Nəticədə, bu sahədə üzv Dövlətlərin malik olduqları mülahizə sərbəstliyinə baxmayaraq, bir tərəfdən, milli məhkəmələr tərəfindən ərizəçilərin ifadə azadlığı hüququna qoyulmuş məhdudiyətlər,

digər tərəfdən isə, qarşıya qoyulmuş qanuni məqsəd arasında əğlabatan mütənasiblik münasibəti mövcud deyil.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur (üç səsə qarşı dörd səs).

Kompensasiya

Konvensiyanın 41-ci maddəsi

Zərər üçün hər hansı tələb irəli sürülməmişdir.

Konvensiyanın 11-ci maddəsi

Yığıncaqlar və birləşmək azadlığı

1. Hər kəsin dinc toplaşmaq azadlığı və öz maraqlarını müdafiə etmək üçün həmkarlar ittifaqları yaratmaq və onlara qoşulmaq hüququ da daxil olmaqla, başqaları ilə birləşmək azadlığı hüququ vardır.

2. Bu hüquqların həyata keçirilməsinə milli təhlükəsizlik və ictimai asayiş maraqları naminə, iğtişaşın və cinayətin qarşısını almaq üçün, sağlamlığın və mənəviyyatın qorunması üçün və ya digər şəxslərin hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi üçün qanunla nəzərdə tutulmuş və demokratik cəmiyyətdə zəruri olanlardan başqa, heç bir məhdudiyyət qoyula bilməz. Bu maddə silahlı qüvvələr, polis və ya inzibati dövlət orqanları üzvlərinin belə hüquqlarının həyata keçirilməsinə qanuni məhdudiyyətlər qoyulmasına mane olmur.

DİNC TOPLAŞMAQ AZADLIĞI

“Primov və digərləri Rusiyaya qarşı” iş üzrə 12.06.2014-cü il tarixli Qərar (I Bölmə)

Primov and others v. Russia (no. 17391/06)

İş dinc nümayişə cavab olaraq kəndin tam blokadasına aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

İşin halları

10 aprel 2006-cı ildə bir qrup şəxs yerli dövlət orqanlarına yazılı bildiriş göndərmişlər ki, 25 aprel tarixində onlar Usuxçay kəndində parkda 5.000 şəxsin nümayişini keçirmək istəyir. Bir həftə sonra dövlət orqanları bildirişi almış, lakin üç səbəbdən nümayişə icazə verməkdən imtina etmişlər: bildiriş “İctimai toplantılar haqqında” Qanunla müəyyən edilmiş beşgünlük pəncərədən kənar verilmişdir; park 500-dən artıq şəxsin qəbuluna nəzərdə tutulmamışdır və nümayişçilərin iddiaları saxta idi və rəsmi istintaqla inkar edilmişdir. Buna baxmayaraq, təşkilatçılar planlaşdırıldığı kimi nümayiş keçirməyə davam etmiş və birinci və üçüncü ərizəçilər orada iştirak etmişdir. Polis nümayişçilərə kəndin mərkəzinə çatmağın qarşısını almaq üçün blokada yaratmışlar ki, etirazçılar qonşu Miskinca kəndinə yürüş etmişlər. Təxminən saat 13 radələrində nümayişçilər federal dərəcəli yolu bağlamışlar. Polis blokadanı təmizləməyə cəhd etdikdə, bəzi nümayişçilər onlara daş atmağa başlamışlar. Cavab olaraq odlu silahdan və xüsusi təchizatdan istifadə etməyə başlamışdır. Toqquşmaların sonunda bir neçə mülki şəxs və polis əməkdaşı yaralanmış və bir mülki şəxs həlak olmuşdur. Bundan sonra, birinci ərizəçi bu hadisə ilə bağlı tutulmuş və təxminən iki ay qətimkan tədbiri qismində həbsdə qalaraq buraxılmışdır.

Hüquqi məsələlər

Konvensiyanın 11-ci maddəsi

Ərizəçilər şikayət ediblər ki, 25 aprel 2006-cı il tarixli nümayişə icazə verməkdən dövlət orqanlarının imtinası, bu nümayişin zorakı dağıdılması və üç ərizəçinin tutulması onların ifadə və dinc toplaşmaq azadlığı hüquqlarını pozur.

(a) Nümayiş və onun dağıdılması

Nümayişin dağıdılmasının əsaslı olub-olmamasını müəyyən etmək məqsədilə Məhkəmə ilk növbədə nümayişə icazə verməmək üçün yerli dövlət orqanları tərəfindən irəli sürülmüş üç səbəbi rədd etmişdir. Birincisi, “İctimai toplantılar haqqında” Qanun bildirişlərin verilməsi üçün beş günlük müddətin bu bildirişin göndərilməsi və ya alınmasına istinad etməsinə dair qeyri-müəyyən olduğu üçün qanunu səhvən təfsir etdiklərinə görə təşkilatçılar üzrlü hesab edilməlidir. Əlavə olaraq, daxili qanunvericilik bildirişin verilməsi üçün çox qısa müddəti nəzərdə tutmuşdur; təşkilatçılar hadisənin baş vermə ərəfəsində gözləməmişlər, lakin müəyyən edilmiş müddətin birinci günündə bildiriş veriblər və bununla da qanunun çox dar tələbinə riayət etmək üçün ağlabatan səylər göstəriblər. İkincisi, parkın ölçüsü nümayiş

üzərində tam qadağa üçün yetərli səbəb deyil; dövlət orqanları təşkilatçılara başqa bir ünvan təklif etməli idi. Üçüncüsü, siyasi həyata aid ictimai hadisələr Konvensiyanın 11-ci maddəsinə əsasən, güclü müdafiədən istifadə etməlidir və yalnız çox nadir hallarda təşkilatçıların ötürmək istədikləri ismarıcın mahiyyəti ilə bağlı toplantı qanuni olaraq qadağan oluna bilər. Hökumət orqanı sadəcə olaraq ismarıcı səhv hesab etdiyi üçün nümayişi qadağan etmək hüququna malik olmamalıdır, xüsusən o halda ki, hazırkı işdə olduğu kimi, onun özü tənqidin əsas hədəfidir. Buna görə nümayişə icazə verməmək barədə qərar əsassızdır. Lakin bu qənaət yetərli deyil nəticəyə gəlmək üçün ki, nümayişin dağıdılması əsassızdır. Məhkəmə 25 aprel 2006-cı il tarixli hadisələri iki mərhələyə bölməklə onları araşdırmağa davam etmişdir.

(i) *Usukçay kəndinin blokadası*

Blokada özlüyündə qanuni idi və ictimai qaydanı qorumaqla cinayətin törədilməsinin qarşısını almağa yönəlmişdir. Buna baxmayaraq, o, qarşıya qoyulmuş qanuni məqsədə mütənasib deyildi. Əsas yolun müvəqqəti bağlanması və toqquşmalar təhlükəsi kəndin tam blokadasını əsaslandırmaq üçün yetərsiz idi, xüsusən ona görə ki, nümayiş dinc niyyətli idi və həqiqətən Miskınca kəndi yaxınlığındakı toqquşmadan əvvəl dinc bitmişdir.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur (yekdilliklə).

(ii) *Miskınca kəndi yaxınlığında etirazçılarla polis arasında toqquşma*

Nümayişi qadağan etmək qərarı səhv və Usukçay kəndinin blokadası qeyri-mütənasib olsa belə, bu, etirazçılara hüquq vermir ki, federal yolu bağlasınlar və ya polisə hücum etsinlər. Nəticədə, polisin müdaxiləsi milli dövlət orqanlarının mülahizə sərbəstliyinə daxildir. Birinci və üçüncü ərizəçilərin hər hansı zorakı əməldə şəxsən iştirak etdiklərinə dair güclü sübutlar olmasa da, nümayişçilərin əhəmiyyətli sayı dinc etirazın həddini keçərək polislərə daş, çubuq, tilov və bıçaqlarla hücum edərək bəzilərini yaralamışlar. Buna qarşı xüsusi təchizatdan, hətta odlu silahdan istifadə əsassız görünür və heç bir sübut yoxdur ki, odlu silahlar öldürmək və ya yaralamaq üçün özbaşına istifadə edilmişdir.

Lakin Məhkəmə vurğulayıb ki, o, toqquşma zamanı polis tərəfindən xəsarət almış və ya qohumları öldürülmüş şəxslərdən şikayətə malik deyil. Konvensiyanın 11-ci maddəsi baxımından, Məhkəmə nəticəyə gəlməyə hazırdır ki, yolun bağlanmasına və etirazçılardan bir qrupunun aqressiv davranışına dövlət orqanlarının ümumi cavabı qeyri-mütənasib olmamışdır.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır (yekdilliklə).

(b) Tutulma və həbs

Ayrı-ayrı hadisələrə aid ikinci və üçüncü ərizəçinin şikayətləri açıq-aşkar əsassız elan edilmişdir. Birinci ərizəçiyə gəldikdə, onun tutulması 25 aprel 2006-cı il tarixli hadisələrdə roluna açıq bağlı idi. Dövlət orqanları onu həqiqətən polisə qarşı hücumların təhrik olunmasında şübhəli bilmişlər ki, onun tutulması və həbsi qanuni əsasa malik idi və ictimai qaydanın pozulmasının və ya cinayətin törədilməsinin qarşısının alınmasına yönəlirdi. Konvensiyanın 11-ci maddəsi ictimai toplantılar zamanı, xüsusən zorakılığın intensivliyi əhəmiyyətli olduqda, zorakı hərəkətlər üçün təqibə qarşı toxunulmazlıq vermir. Heç bir sübut yoxdur ki, dövlət orqanları vicdansız hərəkət etmişlər və istintaq zamanı ərizəçinin iki ay ərzində həbsi işin mürəkkəbliyi nəzərə alınaraq ağılabatandır. Nəhayət, onun azad edilməsi və yetərli sübutlar olmadığı üçün ona qarşı ittihamların geriyə götürülməsi faktı həqiqəti müəyyən etmək və hadisə üçün məsuliyyəti sadəcə olaraq etirazçıların liderlərinin üzərinə qoymamaq üçün dövlət orqanlarının niyyətinin bir göstəricisidir.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır (yekdilliklə).

Kompensasiya

Konvensiyanın 41-ci maddəsi

Məhkəmə qərara alıb ki, mənəvi zərərə görə birinci və üçüncü ərizəçilərin hər birinə 7.500 avro məbləğində kompensasiya təyin olunsun.

Konvensiyanın 14-cü maddəsi

Ayrı-seçkiliyin qadağan olunması

Bu Konvensiyada təsbit olunmuş hüquq və azadlıqlardan istifadə cins, irq, dərinin rəngi, dil, din, siyasi və digər baxışlar, milli və ya sosial mənşə, milli azlıqlara mənsubiyyət, əmlak vəziyyəti, doğum və ya digər hər hansı əlamətlərinə görə ayrı seçkilik olmadan təmin olunmalıdır.

AYRI-SEÇKİLİK (Konvensiyanın 5-ci maddəsi)

“Xamtouxu və Aksenchik Rusiyaya qarşı”

iş üzrə 13.05.2014-cü il tarixli Qərardad (I Bölmə)

Khamtokhu and Aksenchik v. Russia (no. 60367/08)

İş ömürlük azadlıqdan məhrum etmənin təyin edilməsini tənzimləyən müddələrdə iddia olunan ayrı-seçkiliyə aiddir. Şikayət qeyri-məqbul elan olunmuşdur.

Rusiya Cinayət Məcəlləsinin 57-ci maddəsi nəzərdə tutur ki, ömürlük azadlıqdan məhrum etmə cəzası müəyyən, xüsusilə ağır cinayətlərə görə təyin edilə bilər. Lakin belə bir cəza qadınlara, cinayətin törədilməsi zamanı 18-dən az və ya hökmün çıxarıldığı vaxt 65-dən çox yaşı olan şəxslərə təyin edilə bilməz. Rusiya Konstitusiyası Məhkəməsi bu müddəanın ayrı-seçkiliyə qarşı konstitusiyaya müdafiəsinə iddia olunan ziddiyyətinə dair şikayətləri təkrarlı olaraq qeyri-məqbul elan etmiş həm də bu əsasla ki, rəftarda hər hansı fərq ədalət prinsipinə və humanitar düşüncələrə əsaslanır və cəza təyin olunduqda yaş, sosial və psixoloji xüsusiyyətlərin nəzərə alınmasına imkan verir.

Avropa Məhkəməsinə şikayətlərində hər ikisi cinayət əməlləri üçün ömürlük cəza çəkən yetkin şəxslər olan ərizəçilər qanun əsasında ömürlük cəzadan istisna olunan məhkumların başqa kateqoriyalarına nisbətən ayrı-seçkili rəftardan şikayət edirlər.

Məhkəmə qərara alıb ki, şikayət Konvensiyanın 5-ci maddəsi ilə birgə 14-cü maddə üzrə məqbul elan edilsin.

Konvensiyanın 35-ci maddəsi

Qəbul edilmə şərtləri

1. Məhkəmə yalnız beynəlxalq hüququn hamılıqla qəbul edilmiş normalarına müvafiq olaraq bütün daxili hüquq müdafiə vasitələri tükəndikdən sonra işi baxılmağa qəbul edə bilər və iş üzrə son qərarın çıxarıldığı tarixdən altı ay keçənədək işə baxa bilər.

2. Məhkəmə 34-cü maddənin müddələrinə müvafiq olaraq verilmiş aşağıdakı fərdi şikayətlərə baxmır:

(a) anonim olan; və ya

(b) mahiyyətə Məhkəmənin artıq baxdığı məsələ ilə eyni olan yaxud beynəlxalq araşdırmanın və ya

tənzimləmənin digər proseduranın predmeti olan və işə aid yeni faktları əks etdirməyən.

3. Məhkəmə 34-cü maddəyə əsasən təqdim edilmiş istənilən fərdi şikayəti qəbul edilməz elan edir, əgər o hesab edirsə ki:

(a) şikayət Konvensiyanın və ya ona dair Protokolların müddəalarına uyğun deyil, açıq-aşkar əsassızdır və ya fərdi müraciət hüququndan sui-istifadədir; və ya

(b) Konvensiya və ona dair Protokollarda göstərilmiş insan hüquqlarına hörmətin şikayətə mahiyyəti üzrə baxılmasını tələb etdiyi hallar istisna olmaqla ərizəçi böyük zərərə məruz qalmayıbsa; lakin yerli məhkəmə tərəfindən lazımınca araşdırılmayan heç bir iş bu əsasla rədd edilə bilməz.

4. Məhkəmə bu maddəyə müvafiq olaraq, qəbul olunmayan hesab etdiyi istənilən şikayəti rədd edir. O bunu icraatın istənilən mərhələsində edə bilər.

Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 1-ci bəndi

DAXİLİ VASİTƏLƏRİN TÜKƏNMƏSİ

SƏMƏRƏLİ DAXİLİ VASİTƏ

“Yıldız və Yanak Türkiyəyə qarşı” iş üzrə 27.05.2014-cü il tarixli Qərardad

Yıldız and Yanak v. Turkey (no. 44013/07)

İş ekspropriasiya işlərində kompensasiya məbləğinin qiymətdən düşməsinə aid 16 mart 2014-cü il tarixli qərara əsasən kompensasiya palatasına şikayətlə bağlıdır. Vasitə səmərəli hesab edilib.

İşin halları

2003-cü il may tarixli qərarla yeraltı qaz borusunun quraşdırılmasına görə keçid servitutlarının yaradılması ictimai faydalı elan edilmişdir. Ərizəçilər məbləğin müəyyən olunması tarixi ilə faktiki ödəmə tarixi arasında servitutun kompensasiyası ilə məruz qaldıqları qiymət düşmədən şikayət edir.

Hüquqi məsələlər

Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 1-ci bəndi

16 mart 2014-cü il tarixli qərarla kompensasiya komissiyası 23 mart 2013-cü il tarixdən əvvəl Avropa Məhkəməsinə verilmiş bəzi kateqoriyalı şikayətlər üçün səlahiyyətli

müəyyən edilmişdir. Bu kateqoriyalar ekspropriasiyalar üçün verilmiş məbləğlərin qiymətdən düşməsinə aid olan daxil olmaqla, formalaşmış presedent hüququ ilə bağlıdır. Komissiya həm də Strasburq Məhkəməsinin presedent hüququna uyğun olaraq araşdırdığı hər bir fərdi vəziyyət üçün kompensasiyanın əldə edilməsi üçün səlahiyyətli olmuşdur. Komissiya tərəfindən təyin edilmiş kompensasiya komissiya qərarının qüvvəyə mindiyi tarixdən üç ay müddətində Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən ödənilməlidir. Bu komissiya tərəfindən qəbul edilmiş qərarlardan üç ay müddətində işə baxmalı olan regional inzibati məhkəməyə şikayət verilə bilər. Maraqlı şəxslər regional inzibati məhkəmənin qərarlarından Konstitusiya Məhkəməsinə şikayət verə bilərlər. Konstitusiya orqanı tərəfindən qəbul edilmiş qərardan sonra hər bir şəxs Konvensiyadan irəli gələn zərər üçün Strasburq Məhkəməsinə şikayət verə bilər və ya bu məsələ kompensasiya komissiyasının və ya milli məhkəmələrin praktikasının və onlar tərəfindən çıxarılmış qərarlar baxımından 6384 sayılı qanunla müəyyən edilmiş vasitənin səmərəliyi məsələsinin gələcəkdə yenidən baxılmasının predmeti ola bilər. Vasitənin səmərəliyinə dair sübut etmə yükü belə olan halda, cavabdeh Dövlətin üzərinə düşür. Məhkəmə subsidiarlıq prinsipinin tələb etdiyi kimi əlçatan daxili vasitələri tükətməmiş ərizəçilər tərəfindən zərərlər üçün gələcəkdə veriləcək şikayətlərə aid nəzarət səlahiyyətini özündə saxlayır.

Bundan irəli gəlir ki, ekspropriasiya məbləğinin qiymətdən düşməsi nəticəsində ərizəçilərin zərəri daxili hüquqi vasitələrin tükənməməsi üçün rədd olunmalıdır.

Qərar

Şikayət qeyri-məqbul elan edilmişdir (yekdilliklə).

Məhkəmə həmçinin prosesin davamiyyətinə və məhkəmə qərarının gecikdirilmiş icrasına aid işləri əhatə etmək ilə nəticələnən 23 sentyabr 2012-ci ildən 23 mart 2013-cü ilədək komissiyanın *ratione temporis* səlahiyyətinin altı aylıq qaydaya uyğun olaraq bu müddətdə Məhkəməyə verilmiş şikayətlər üçün genişləndirilməsi faktı barədə şikayətin qalan hissəsinin qeyri-məqbul olması barədə nəticəyə gəlmişdir.

Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 3 “b” yarımbəndi

ƏHƏMİYYƏTLİ ƏLVERİŞSİZLİYİN OLMAMASI

“Silka Polşaya qarşı iş” üzrə 03.06.2014-cü il tarixli Qərardad (IV Bölmə)

Sylka v. Poland (no. 19219/07)

İş ifadə azadlığı işində əhəmiyyətli əlverişsizliyin olmaması meyarının tətbiqinə aiddir. Şikayət qeyri-məqbul elan edilmişdir.

İşin halları

Ərizəçi kəməri bağlamadığı üçün polis əməkdaşları tərəfindən avtomobilində saxlanılmışdır. Yaranmış mübahisə zamanı iddia edilir ki, ərizəçi polis əməkdaşına “onların səviyyəsinə düşməyəcəyini” demişdir. Bundan sonra, o, vəzifələrini yetirərkən polis əməkdaşlarını təhqir etməkdə ittiham edilmişdir. O, birinci instansiya qaydasında məhkum edilərək cərimələnmişdir. Lakin apellyasiya üzrə bu hökm ləğv edilmiş və cinayət icraatı bir il şərti müddətə dayandırılmışdır. Əlavə olaraq, ərizəçiyə yerli sosial xidmətə 125 və 25 avro məsrəflər ödənilməsi tapşırılmışdır.

Avropa Məhkəməsinə şikayətində o, Konvensiyanın 10-cu maddəsinə əsasən ifadə azadlığı hüququnun pozulmasından şikayət etmişdir.

Hüquqi məsələlər

Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 3 “b” yarımbəndi

Konvensiya “əhəmiyyətli əlverişsizliyin olmaması” məqbuliyyət meyarının tətbiqini Konvensiyaya əsasən müdafiə olunan hər hansı konkret hüquqla məhdudlaşdırmamışdır. Lakin ifadə azadlığına aid işlərdə bu meyarın tətbiqində bu azadlığın əhəmiyyəti lazımınca nəzərə alınmalıdır və Məhkəmənin diqqətli araşdırmasının predmeti olmalıdır. Belə bir araşdırma ümumi maraq müzakirəsinə verilmiş töhfə və işin mətbuatı və ya başqa xəbərlər mediasını cəlb edib-etməməsi kimi elementlər üzərində formalaşmalıdır.

İddia olunan pozuntunun ciddiliyi ərizəçinin subyektiv qavrayışını və işdə nəyin obyektiv olaraq əsas məsələ olduğunu nəzərə almaqla qiymətləndirilməlidir. Məhkəmə qəbul etməyə hazırdır ki, fərdi qavrayış pozuntunun yalnız pul aspektini deyil, həm də işin təqibində ərizəçinin ümumi marağını da ehtiva edir və hazırkı işdə belə bir məsələ ərizəçi üçün aşkar şəkildə subyektiv əhəmiyyət kəsb edir. Lakin obyektiv aspektə gəldikdə, cinayət icraatını şərti olaraq dayandırmaq qərarı məhkumetməni təşkil etmir və Milli Cinayət Reyestrinə icraat barədə daxil olunmuş məlumat 18 aydan sonra götürülür. Ərizəçi icraatın bu müddətdə bərpa olunmasını və ya Reyestrdəki məlumatın hər hansı hissə olunan şəkildə ona mənfi təsir etməsini göstərən məlumat təqdim etməmişdir. Bundan başqa, maliyyə nəticələri (ümmümlə 150 avro) sahibkar olan ərizəçi üçün xüsusi yük təşkil edə bilməz. Nəticədə,

icraatın şərti dayandırılması barədə qərarın nəticəsində ərizəçiyə əhəmiyyətli mənfi təsir edilməsini müəyyənləşdirmək üçün heç bir obyektiv əsas yoxdur.

Şikayətin predmeti əhəmiyyətli prinsip məsələsini aşkar etmir. O, daha geniş nəticələr və ya Konvensiyanın 10-cu maddəsinə əsasən real narahatlıqlar olmadan nakam şifahi sözləşməyə aiddir. Beləliklə, bu iş “Eon Fransaya qarşı iş”dən fərqləndirilə bilər. Belə ki, sonuncu işdə Məhkəmə Dövlət başçısını təhqir etmək əməlinin cinayət kimi qalmalı olub-olmaması və bu cinayətin Konvensiyaya uyğunluğu barədə daha geniş məsələ üzrə Fransada milli müzakirələri nəzərə alaraq, əhəmiyyətli əlverişsizliyin olmaması barədə ilkin etirazı rədd etmişdir.

Belə olan halda, hazırkı iş üzrə ərizəçi Konvensiyanın iddia olunan pozuntusu nəticəsində əhəmiyyətli əlverişsizlikdən əziyyət çəkməmişdir. Məqbuliyyət tələbinin qalan iki elementinə riayət edildiyi üçün (insan hüquqlarına hörmət işin baxılmasını tələb etmir və işə daxili məhkəmə tərəfindən lazımcınca baxılmışdır) şikayət qeyri-məqbuldur.

Qərar

Şikayət əhəmiyyətli əlverişsizlik olmadığı üçün qeyri-məqbul elan edilmişdir.

1 saylı Protokolun 1-ci maddəsi
--

Mülkiyyətin müdafiəsi

Hər bir fiziki və hüquqi şəxs öz mülkiyyətindən maneəsiz istifadə hüququna malikdir. Heç kəs cəmiyyətin maraqları naminə qanunla və beynəlxalq hüququn ümumi prinsipləri ilə nəzərdə tutulmuş şərtlər istisna olmaqla, öz mülkiyyətindən məhrum edilə bilməz.

Yuxarıdakı müddəalar dövlətin, ümumi maraqlara müvafiq olaraq, mülkiyyətdən istifadəyə nəzarəti həyata keçirmək üçün yaxud vergilərin və ya digər rüsum və ya cərimələrin ödənilməsini təmin etmək üçün zəruri hesab etdiyi qanunları yerinə yetirmək hüququnu məhdudlaşdırmır.

MÜLKİYYƏTDƏN MANEƏSİZ İSTİFADƏ

“Berger-Krall və digərləri Sloveniyaya qarşı”
iş üzrə 12.06.2014-cü il tarixli Qərar (V Bölmə)

Berger-Krall and others v. Slovenia (no. 14717/04)

İş bazar iqtisadiyyatına keçiddən sonra kirayəçilər üçün daha yüksək kirayə haqqı və kirayənin azaldılmış təhlükəsizliyinə aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır.

İşin halları

Yuqoslaviyada əvvəllər hökm sürmüş sosialist sistemə əsasən ərizəçilər kimi sosial mənsublu mənzillərdə yaşamış kirayəçilər “xüsusi müdafiə olunan kirayə” müqaviləsinə malik idilər və əks halda bu müqavilələr qeyri-müəyyən müddətə bağlanmış və nəsildən nəsilə keçə bilirdi. “Xüsusi müdafiə olunan kirayə” müqaviləsi sırf müqavilə kirayəsindən daha güclü müdafiəyə malik idi.

Sloveniya müstəqil olduqda və bazar iqtisadiyyatını seçdikdə, mənzil sahəsində iki əsas islahat aparılmışdır. “Milliləşdirmə haqqında” 1991-ci il tarixli Qanun sabiq sahiblərə (və ya onların varislərinə) icazə verib ki, “xüsusi müdafiə olunan kirayə” müqaviləsinə əsasən verilmiş əmlaklar da daxil olmaqla Dövlət tərəfindən ekspropriasiya edilmiş əmlaklar restitusiya olunsun. Paralel olaraq, “Mənzillər haqqında” 1991-ci il tarixli Qanun yeni sahiblərin və kirayəçilərin hüquqlarını tənzimləyir. O, “xüsusi müdafiə olunan kirayə” müqaviləsinə normal kirayə müqaviləsi ilə əvəzləyib. “Xüsusi müdafiə olunan kirayə” müqaviləsinin bütün əvvəlki sahibləri, xüsusən kirayəyə, ailə üzvlərinə keçirilmə hüquqları və kirayəçinin təhlükəsizliyinə aid daha az əlverişli şərtlərlə qeyri-müəyyən müddətə yeni sahiblərdən mənzilləri kirayəyə götürmək imkanına prinsipcə malik idi.

Avropa Məhkəməsinə şikayətində ərizəçilər həm də ondan şikayət edib ki, onlar 1 sayılı Protokolun 1-ci maddəsinə və Konvensiyanın 8-ci maddəsinə zidd olaraq adekvat kompensasiya olmadan xüsusi müdafiə olunan kirayə hüquqlarından məhrum edilmişlər.

Hüquqi məsələlər

1 sayılı Protokolun 1-ci maddəsi

Daşınmaz əmlak sahəsində kirayəçinin yaşamaq hüququnun 1 sayılı Protokolun 1-ci maddəsinin mənasında “mülkiyyət” təşkil edib-etmədiyini araşdırmaq zəruri deyil, ona görə ki, bu müddəanın tətbiq olunacağı güman edilsə belə, onun tələbləri pozulmamışdır.

Ərizəçilərin mülkiyyətindən maneəsiz istifadə hüququna müdaxilə qanuni olmaqla ümumi marağa uyğundur. O, həmçinin cəmiyyətin ümumi maraq şərtləri ilə fərdi şəxslərin fundamental hüquqlarının tələbləri arasında ədalətli tarazlığa cavab verib. Doğrudur ki, mənzil sahəsində islahat nəticəsində, ərizəçilər əvvəllər istifadə etdikləri hüquqi müdafiədən ümumi istisna ilə üzvləşmişlər (məsələn, artmış kirayə haqqı, ailə üzvlərinə kirayəni keçirtmək

hüququ və kirayənin azaldılmış təhlükəsizliyi). Lakin İkinci Dünya Müharibəsindən sonra milliləşdirilmiş əmlakların naturada restitusiya mümkünlüyü ilə sabiq mülkiyyətçiləri təmin etmək barədə qanunvericinin qərarının qaçılmaz nəticələri idi. Sabiq mülkiyyətçilərin hüquqlarının təmin edilməsi yalnız kirayəçilərin hüquqlarının məhdudlaşdırılması ilə nəticələnir. Hər bir halda, yeni kirayələr əsasında ərizəçilər tərəfindən nəzərdə tutulan müəyyən öhdəliklər (zərər vurmamaq, başqa sakinləri narahat etməmək, qadağan edilmiş fəaliyyətlə məşğul olmamaq və ya subarendaya verməmək) adi mənzil sahibi və kirayə münasibətlərində müəyyən edilmiş öhdəliklərə mahiyyətə uyğundur.

Əlavə olaraq, ərizəçilər kirayəçilərə adətən təqdim olunanlardan kənara çıxan xüsusi müdafiyyə malik idilər və malik olmağa davam edirlər: kirayə müqavilələri qeyri-müəyyən müddətə bağlanılıb və ər-arvad arasında və ya kirayəçinin uzunmüddətli partnyoruna keçirilə bilər və ərizəçilərin üzərinə qoyulmuş qeyri-kommersiya kirayəsi mənzil islahatının keçirilməsindən 22 ildən artıq sonra azad bazar dəyərindən əhəmiyyətli şəkildə az olmağa davam edir, bu isə onu göstərir ki, bazar iqtisadiyyatına keçid əğlabatan və progressiv şəkildə aparılmışdır. Bundan başqa, ərizəçilərdən heç biri göstərməmişdir ki, kirayə dərəcəsi onun gəlirinə nisbətən həddən artıqdır.

Bununla da, “sabiq mülkiyyətçilərlə” kirayəçilərin toqquşan maraqlarının uzlaşmasını cəlb edən müstəsna çətin və sosial incə məsələləri tarazlaşdırmaqda cavabdeh Dövlət mənzil islahatına aid olan sosial və maliyyə yükünün bölünməsinə təmin etmiş və bu, onun mülahizə sərbəstliyini aşmamışdır.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır (bir səsə qarşı altı səs).

Konvensiyanın 8-ci maddəsi

Ərizəçilərin 1 sayılı Protokolun 1-ci maddəsinə əsasən hüquqlarının pozulmadığına dair qənaətə gəlməyə Məhkəməni gətirmiş düşüncələr bu müddəa əsasında şikayətləri məqbul elan edilmiş ərizəçilərə aid Konvensiyanın 8-ci maddəsinə əsasən, eyni nəticəyə gəlməyə ona imkan verir. Onlara qeyri-müəyyən müddətə kirayə, kirayənin ər-arvad arasında və ya uzunmüddətli partnyora keçirilmə və qeyri-kommersiya kirayəsi üçün sahələrə sahib olma imkanları verilmişdir. Ərizəçilərdən heç biri belə bir sübut təqdim etməmişdir ki, onlar kirayəni ödəyə bilmirlər və hər bir halda, dövlət subsidiyaları sosial və ya maliyyə cəhətdən əlverişsiz vəziyyətdə olan kirayəçilərə əlçatan idi.

“Mənzillər haqqında” 1991-ci il tarixli Qanunla mənzildən çıxarılmaya üçün müəyyən edilmiş təqsir əsaslı səbəblərə gəldikdə, onlar Avropa Şurasına üzv olan digər Dövlətlərdə

kirayə müqavilələrində adətən əks olunanlara əsasən oxşardır və beləliklə, Konvensiyanın 8-ci maddəsinə zidd hesab edilə bilməz. “Mənzillər haqqında” 2003-cü il tarixli Qanuna əsasən, sabiq mülkiyyətçilərə təqdim edilmiş iki əlavə hüquq – kirayəçini başqa uyğun əmlaka köçürmək və başqa uyğun əmlaka sahib kirayəçini mənzildən çıxarmaq ərizəçilərin vəziyyətində olan şəxslərə təqdim edilmiş xüsusi, gücləndirilmiş müdafiə və seçmədikləri kirayəçilərlə ömürlük aşağı kirayə müqaviləsinə məcbur olunmuş sabiq mülkiyyətçilərin hüquqları üzərinə qoyulmuş müvafiq məhdudiyətlər baxımından əsaslıdır.

Ərizəçilərin malik olduqları prosessual təminatlara gəldikdə isə, mübahisə olunmayıb ki, onlar fakt və hüququn bütün əlaqəli məsələləri üzərində yurisdiksiyaya malik olan səlahiyyətli daxili məhkəmələr qarşısında hər hansı çıxarılma qərarını mübahisələndirmək imkanına malikdirlər. Beləliklə, müvafiq üç ərizəçinin evinə hörmət hüququna müdaxilə demokratik cəmiyyətdə zəruri idi.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmamışdır (yekdilliklə).

Məhkəmə həmçinin yekdilliklə hesab edib ki, 1 sayılı Protokolun 1-ci maddəsi və ya Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndi ilə birgə Konvensiyanın 14-cü maddəsi (nə millisizləşdirmə icraatına və ya mənzil islahatını mübahisələndirmək üçün məhkəməyə yetərsiz buraxılışı barədə ərizəçilərin iddiasına aid) pozulmamışdır.

MÜLKİYYƏTDƏN İSTİFADƏYƏ NƏZARƏT

“Azienda Agricola Silverfunghi S.A.S. və digərləri İtaliyaya qarşı” iş üzrə
24.06.2014-cü il tarixli Qərar (II Bölmə)

Azienda Agricola Silverfunghi S.A.S. v. İtaly (no. 48357/07)

İş dövlət xərclərinin azaldılmasına yönələn retroaktiv qanunvericilik vasitəsilə mülkiyyət hüququna qanunvericilik müdaxiləsinə aiddir. İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur.

İşin halları

1980-cı illərdə İtaliya qanunvericisi güzəştlər və azad etmələr vasitəsilə işçiləri üçün ödədikləri sosial təhlükəsizlik təzminatlarının ikiqat azaldılması ilə kənd təsərrüfatı

şirkətlərini təmin edən qanun qəbul etmişdir. 1988-ci ilin iyulunda İtaliyanın Xərclər İdarəsi (İNPS) icmal məktubu tərtib edərək qeyd edib ki, güzəştlər və azadətmələr bərabər olmamaqla ümumidir. Dörd kənd təsərrüfatı şirkəti olan ərizəçilər 2000 və 2002-ci ildə İNPS-ə qarşı icraat başlamışlar. Kassasiya Məhkəməsi də daxil olmaqla İtaliya məhkəmələrinin əvvəlki presedent hüququna uyğun olaraq birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələri şirkətlərin xeyrinə qərar çıxararaq hesab ediblər ki, iki faydalar ümumidir. Lakin 2003-cü ilin noyabrında İtaliya qanunvericisi 326 sayılı Qanun qəbul etmişdir. Bu Qanun açıqca nəzərdə tutur ki, güzəştlər və azadətmələr bərabər olmamaqla ümumidir. Bundan sonra, İNPS Kassasiya Məhkəməsinə şikayət etmiş və sonuncu 326 sayılı Qanununa əsasən şikayətləri təmin etmişdir. 2006-cı ildə Konstitusiyaya Məhkəməsi bu Qanunu qüvvədə saxlayaraq hesab edib ki, cinayət sahəsindən kənar qanunverici retroaktiv effektlə qanunlar qəbul edə bilər bu hallarda ki, belə retroaktivlik əsaslı olsun və Konstitusiyaya zidd olmasın. Daha yaxın zamanlarda 2008-ci ildə Kassasiya Məhkəməsi əvvəlki mövqeyini dəyişmiş və hesab etmişdir ki, hətta 326 sayılı Qanun olmadan güzəştlər və azadətmələr ümumi olmayacaq, ona görə ki, qanunvericinin həqiqi niyyəti onları bərabər etmək olub.

Hüquqi məsələlər

Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndi

Ərizəçi şirkətlər şikayət edib ki, 326 sayılı Qanun ədalətli məhkəmə araşdırılması hüquqlarına zidd olaraq məhkəmə icraatına qanunvericinin müdaxiləsini təşkil edir. Məhkəmə təkrar edib ki, Konvensiyanın 6-cı maddəsi əhəmiyyətli ictimai maraq səbəbləri istisna olmaqla davam edən məhkəmə icraatına qanunvericinin müdaxiləsini qadağan edir. Hazırkı işdə 326 sayılı Qanun davam edən mübahisənin nəticəsinə qəti təsir etmiş və onun retroaktiv tətbiqi üçün əhəmiyyətli ictimai maraq mövcud olmamışdır. Maliyyə mülahizələri özlüyündə məhkəmələri əvəz etmək səlahiyyətini qanunvericiyə vermir.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanın müddəaları pozulmuşdur (yekdilliklə).

1 sayılı Protokolun 1-ci maddəsi

Ərizəçi şirkətlər şikayət edib ki, 326 sayılı Qanun onların mülkiyyət hüquqlarına müdaxiləni təşkil edir, ona görə ki, o, İNPS tərəfindən qanunsuz tutulmuş məbləğlər üzərində onların iddialarını retroaktiv şəkildə söndürmüşdür. Məhkəmə qeyd edib ki, bu müdaxilənin

ictimai maraqla mülkiyyətin müdafiəsi arasında ədalətli tarazlığa nail olunub-olunmamasını qiymətləndirərkən iqtisadi strategiyanın ümumi tədbirləri sahəsində Dövlətlərə geniş mülahizə sərbəstliyi verilməlidir. Qanunvericilik siyasətinin seçimi “aşkar olaraq ağlabatan əsassız” olmadığı və daha çox dövlət xərclərinin azalmasına xidmət etdiyi üçün Məhkəmə hesab edib ki, 326 sayılı Qanun 1 sayılı Protokolun 1-ci maddəsinin qanunilik tələbinə cavab verir. Bundan başqa, mübahisəli tədbir ərizəçi şirkətlərin üzərinə hədsiz yük qoymur, ona görə ki, onlar hələ də bizneslərini davam etdirə bilirlər, müəyyən bir neçə illərə ümumi gəlir hüququndan imtina etməyi seçiblər və faydalardan birindən hələ də istifadə edirlər.

Qərar

İş üzrə Konvensiyanı müddəaları pozulmamışdır (iki səsə qarşı beş səs).

Kompensasiya

Konvensiyanın 41-ci maddəsi

Məhkəmə qərara alıb ki, maddi ziyan üçün birinci ərizəçiyə 44.900, ikinci ərizəçiyə 106.900, üçüncü ərizəçiyə 54.400 və dördüncü ərizəçiyə 42.200 avro; mənəvi zərərə görə isə hər bir ərizəçiyə 1.000 avro məbləğində kompensasiya təyin olunsun.

1 sayılı Protokolun 3-cü maddəsi

Azad seçki hüququ

Razılığa gələn Yüksək Tərəflər qanunverici hakimiyyət orqanını seçərkən xalqın iradəsini sərbəst ifadə edə biləcəyi şəraitdə ağlabatan dövriliklə gizli azad seçkilər keçirməyi öhdələrinə götürürlər.

SƏSVERMƏ

“Dann və digərləri Birləşmiş Krallığa qarşı”
iş üzrə 13.05.2014-cü il tarixli Qərardad (IV Bölmə)
Dunn and others v. United Kingdom (no. 566/10)

İş səsvermə üzərində ümumi qadağa ilə təsirin məhbuslar tərəfindən sübut olunmamasına aiddir. Şikayət qeyri-məqbul elan edilmişdir.

İşin halları

Məhkəməyə şikayətlərində ərizəçilər “qarşıdan gələn” Birləşmiş Krallıq və Şotlandiya parlamentlərinə seçkilərdən hər hansı potensial istisnaya aid aydın şikayətlərini göstərməməklə, bu seçkilər üçün Birləşmiş Krallıqda məhbusların səsvermə hüquqları üzərində qoyulmuş ümumi qadağadan şikayət etmişlər.

Hüquqi məsələlər

1 saylı Protokolun 1-ci maddəsi

Şikayətlərində ərizəçilər məhkum olunma tarixləri və ya cəzalarının müddətinə aid hər hansı təfsilatlar göstərməmişlər. Bu səbəbdən, aydın deyil ki, sözügedən “qarşıdan gələn” seçkilər tarixində onlar məhkumluqdan sonrakı həbsdə olacaqlar. Bu təfsilatlar təqdim edildikdə belə, şikayətlərin verilməsi ilə seçkilərin tarixi arasında həbsdən azad olunma, psixiatrik xəstəxanaya transfer və hətta ölüm də daxil olmaqla, başqa əhəmiyyətli hadisələr baş verə bilərdi. Ərizəçilərdən bəziləri həbsdə qala bilsə və bununla da, sözügedən seçkilərdə səs verməkdən kənarda qala bilsə belə, onlardan heç biri seçkilər tarixindən sonra Məhkəmə ilə əlaqə saxlamadı ki, bunu təsdiq etsin. Nəticədə, şikayətlərini verdikləri tarixdə hələ keçirilməmiş seçkilər barədə lazımınca şikayət etmiş hesab edilsələr belə, onlar şikayətlərini əsaslandırmaq üçün zəruri faktları təqdim etməmişlər.

Qərar

Şikayət açıq-aşkar əsassız olduğu üçün qeyri-məqbul elan edilmişdir.

İNSAN HÜQUQLARI ÜZRƏ AVROPA MƏHKƏMƏSİNİN
BÜLLETENİ

6/2014